

RAPPORT NR. 3 – 2013

MARIT BJORVAND BØRRESEN,
ODD HELGE LINDSETH OG DAG TANGEN

Lærerstudentenes arbeidsinnsats, mestring og fullføring

Høgskolen i Hedmark

Marit Bjorvand Børresen,
Odd Helge Lindseth og Dag Tangen

Lærerstudentenes arbeidsinnsats,
mestring og fullføring

Høgskolen i Hedmark
Rapport nr. 3 – 2013

Høgskolen i **Hedmark**

Fulltekstutgave

Utgivelsessted: Elverum

Det må ikke kopieres fra rapporten i strid med åndsverkloven og fotografiloven eller i strid med avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk.

Forfatteren er selv ansvarlig for sine konklusjoner. Innholdet gir derfor ikke nødvendigvis uttrykk for Høgskolens syn.

I rapportserien fra Høgskolen i Hedmark publiseres FoU-arbeid og utredninger. Dette omfatter kvalifiseringsarbeid, stoff av lokal og nasjonal interesse, oppdragsvirksomhet, foreløpig publisering før publisering i et vitenskapelig tidsskrift etc.

Høgskolen i Hedmark

Tittel: Lærerstudentenes arbeidsinnsats, mestring og fullføring			
Forfattere: Marit Bjorvand Børresen, Odd Helge Lindseth og Dag Tangen			
Nummer: 3	År: 2013	Sider: 54	ISBN: 978-82-7671-896-6 ISSN: 1501-8563
Oppdragsgiver:			
Emneord: arbeidsinnsats, motivasjon, mestring, lærerutdanning			
Sammendrag: Prosjektet har følgende problemstillinger: <ol style="list-style-type: none">1. Hvordan er lærerstudenters arbeidsinnsats i løpet av studietiden?2. Hvordan er lærerstudentenes opplevelse av mestring i studiet?3. Hvordan er lærerstudentenes opplevelse av fornøydhet med og motivasjon for studiet?4. Hva er årsakene til at lærerstudenter avbryter lærerutdanningen?5. Hva kan høgskolen gjøre for å hindre frafall fra lærerutdanningen og for å hjelpe studentene til å fullføre studiet? <p>Arbeidsinnsats dreier seg om hvor mye og hvordan studentene arbeider med studiene, både individuelt og sammen med andre studenter. Videre viser arbeidsinnsatsen til i hvor stor grad og hvordan studenter benytter seg av det undervisningstilbudet som tilbys i utdanningen. Spørsmålene som omhandler motivasjon og mestring er koblet til blant annet undervisning, lærere, veiledning og fornøydhet i forhold til studiet. Med frafall menes lærerstudentenes avbrudd før fullført studium.</p> <p>Forskningsmetodene har vært semistrukturerte intervjuer med studenter som har sluttet, med studenter som har fullført og en spørreundersøkelse der ca. 230 studenter deltok.</p> Resultater: Studentene er godt fornøyd med egen arbeidsinnsats og de opplever at de generelt sett mestrer studiene godt. Praksis er det de selv mener at de mestrer best. Motivasjonen for studiet og for arbeid innen læreryrket er til dels meget god. Studentene er godt fornøyd med de forskjellige sidene ved studiet og med høgskolen. Veiledning fra øvingslærerne i praksis er det de er mest fornøyd med. Årsakene til at noen avbryter utdanningen skyldes for det meste personlige forhold. Det er lite eller ingenting høgskolen kan gjøre for å forhindre frafall. Derimot kan høgskolen bidra til at flere fullfører på best mulig måte ved tettere oppfølging fra lærernes side. Individuelle samtaler nevnes av mange som positivt.			

Title: Student teachers: the connection between work effort, tackling and completing their studies			
Authors: Marit Bjorvand Børresen, Odd Helge Lindseth and Dag Tangen			
Number: 3	Year: 2013	Pages: 54	ISBN: 978-82-7671-896-6 ISSN: 1501-8563
Financed by:			
Keywords: work effort, motivation, coping, teacher			
Summary: The project has the following issues: <ol style="list-style-type: none">1. Teacher trainees' work effort?2. Teacher trainees' coping.3. Teacher trainees' experience of satisfaction and motivation for the study?4. What are the reasons for drop-out?5. What can the college do to prevent drop-out and what can the college do to help students to complete their studies. <p>Work effort is how much and how students work with their studies, both individually and together with other students. To what degree do the students attend classes? The questions related to motivation and coping are linked to, amongst other things, classes, teachers, tutoring and satisfaction in relation to the study. Drop out refers to the students that quit before graduation. The answers to questions 5 and 6 give us an indication of what the college should focus on for the students to complete the program.</p> <p>Research methods have been semi-structured interviews with students who have dropped out, with students who have successfully completed their studies and a survey in which about 230 students participated.</p> Results: Students are satisfied with their own work and they find that they generally master a subject well. Practice is what they themselves believe that they master best. The motivation for the study and for employment in the teaching profession is good/very good. Students are satisfied with the various aspects of the program and the college. They are particularly satisfied with guidance from practising teachers in practice. The reasons why some of the students drop out are mainly due to personal circumstances. There is little or nothing the college can do to prevent drop-out. However, the college can help the students to complete their course of studies in the best possible way with the help of closer monitoring by teachers. Individual conversations are cited by many as positive.			

Innhold

Innledning	7
Problemstilling	7
Metode	8
Svakheter og styrke ved undersøkelsene	9
Intervjuene	9
Spørreundersøkelsen	9
Teorigrunnlag	10
Andre undersøkelser	12
Resultater og drøfting	13
1. Hvordan er lærerstudenters arbeidsinnsats i løpet av studietiden?	13
2. Hvordan er lærerstudenters opplevelse av mestring i løpet av studietiden?	20
3. Hvordan er lærerstudentenes opplevelse av fornøydhhet med motivasjon og for studiet?	23
4. Hva er årsakene til at lærerstudenter avbryter lærerutdanningen?	29
4.1. Intervju med studenter som allerede har sluttet	29
4.2. Følgegruppen	29
4.3. Spørreundersøkelsen	31
5. Hva kan høgskolen gjøre for å hindre frafall fra lærerutdanningen og for å hjelpe studentene til å fullføre studiet?	33
Videre forskningsområder	36
Litteratur	38
Vedlegg	39
Vedlegg 1. Intervjuguide	39
Vedlegg 2. Spørreskjemaet	44

Innledning

Kvaliteten på lærere i barnehage og skole er i fokus. Mye av diskusjonen om kvalitet ender ofte opp i en debatt om kvaliteten på lærerutdanningen. Det er blitt sagt fra flere hold at kvaliteten både på de som tas opp og de som uteksamineres fra lærerutdanningen, ikke er tilfredsstillende. Innhold, struktur og lengde på lærerutdanningen er også blitt debattert og kritisert. En ny modell for grunnskolelærerutdanning ble igangsatt i 2010 og ny barnehagelærerutdanning settes i gang i 2013.

Problemstilling

Vi har valgt å undersøke nærmere hva som skjer med lærerstudentene i løpet av studietiden, spesielt med tanke på arbeidsinnsats, mestring og motivasjon for studiet. I tillegg har vi fokus på hva årsakene kan være til at noen studenter avbryter utdanningen og hva høgskolen eventuelt kan gjøre både for å hindre frafall og hjelpe studentene til å fullføre studiet.

Følgende spørsmål vil bli behandlet i denne delrapporten:

1. Hvordan er lærerstudenters arbeidsinnsats i løpet av studietiden?
2. Hvordan er lærerstudentenes opplevelse av mestring i studiet?
3. Hvordan er lærerstudentenes opplevelse av fornøydhhet med og motivasjon for studiet?
4. Hva er årsakene til at lærerstudenter avbryter lærerutdanningen?
5. Hva kan høgskolen gjøre for å hindre frafall fra lærerutdanningen og for å hjelpe studentene til å fullføre studiet?

Med lærerutdanning menes både allmennlærer- og førskolelærerutdanning.

Metode

Dette forskningsprosjektet startet i studieåret 2007–2008 og ble avsluttet i 2012. Det ble gjennomført dybdeintervjuer av de samme studentene gjennom hele utdanningsforløpet. Det første intervjuet ble gjennomført i studieåret 2007–2008. Vi intervjuet 5 studenter fra allmennlærerutdanningen og 7 studenter fra førskolelærerutdanningen. Disse 12 vil vi i det følgende kalle følgegruppen. I tillegg intervjuet vi 7 av de studentene som hadde sluttet i samme periode, 5 fra allmennlærerutdanningen og 2 fra førskolelærerutdanningen. Disse vil vi i det følgende kalle frafallsgruppen.

Intervjuene var semistrukturert, med konkrete spørsmål, men med mulighet for studentene til å utdype svarene. Alle intervjuene ble gjennomført av to av prosjektmedarbeiderne. Det ble tatt opp, og intervjuene ble transkribert av en tredje person. Hvert intervju tok ca. 1 time.

Våren 2009 ble det gjennomført en skriftlig spørreundersøkelse blant 139 førskolelærerstudenter (bachelor), 126 allmennlærerstudenter (4-årig), 23 studenter på bachelor i globalisering og 16 studenter på bachelor i landbruksteknikk.

Undersøkelsens svarprosent

Studieprogram	Studenter	Svar	Svarprosent
BA Førskolelærerutdanning (første og andre studieår)	139 (69+70)	121	87
Allmennlærerutdanning (første og andre år)	126 (72+54)	80	63
BA Globalisering (første år)	23	14	61
BA Landbruksteknikk (første år)	16	14	88
Total	304	229	75

Figur 1

Den totale svarprosenten var 75 %, dvs. 229 studenter. Resultatene som beskrives i denne rapporten bygger både på intervjuene og spørreundersøkelse.

Svakheter og styrke ved undersøkelsene

Intervjuene

Følgegruppen ble valgt ut i starten av studieåret etter at vi hadde informert hele studentkullet om forskningsprosjektet. De som ønsket å delta, fikk være med. Det var altså ikke et tilfeldig utvalg, men deltagelse etter eget ønske. Dette kan ha ført til at utvalget ble skjevt i den forstand at det kan synes som om de sterkeste studentene er overrepresentert. Andre motiver for å delta i intervjuene kan også være representert, for eksempel ønske om å bli lagt merke til, ønske om å «refse» høghskolen. Styrken ved denne utvelgelsen er at studentene er motivert for å bli intervjuet. Til tross for denne skjevheten mener vi at vi har fått viktig informasjon om studentenes arbeidsinnsats.

Studentene i frafallsgruppen ble kontaktet personlig via telefon etter at de formelt hadde sluttet, med spørsmål om de ville la seg intervjuet. En del var ikke interessert i dette, slik at den samme svakheten som ved følgegruppen kan ha gjort seg gjeldende når det gjaldt denne gruppen også. Denne delen av utvalget var altså også avhengig av frivillighet. Intervjuene ble foretatt der studenten ønsket.

Spørreundersøkelsen

Som nevnt ble denne undersøkelsen gjort våren 2009 og svarprosenten ble 75 %. Grunnen til at den ble såpass høy var at den ble gjennomført på papir og det ble avsatt tid i den obligatoriske undervisningen til å fylle ut. Vi har valgt å se på svarene fra alle informantene selv om ikke alle følger en av lærerutdanningene, fordi svarene fra de andre studiene var få.

Teorigrunnlag

Som nevnt innledningsvis vil vi i denne rapporten ta for oss grunnskole- og førskolelærerstudentenes arbeidsinnsats, mestring og motivasjon og hva høyskolen kan gjøre for å hindre frafall og hjelpe studentene til å fullføre studiet.

Teoretisk vil vi derfor se på sosialpsykologisk og kultursosiologisk teori for denne undersøkelsen.

Mæhr & Braskamp (1986) tar for seg personlig investering og Deci & Ryan (1985;1991) selvbestemmelse og motivasjon. Mæhr & Braskamps teori understreker den betydning følelsen av egen kompetanse, selvoppfatning eller følelsen av å «kunne» og mestre sitt studium eller yrke, har for den arbeidsinnsats personen legger ned i studiet eller yrket. En førskolelærer eller allmennlærer som er indremotivert er først og fremst motivert for yrket og arbeidsoppgavene av «indre» årsaker; det vil si fordi yrket og arbeidsoppgavene i seg selv er så givende og interessante. Dette betyr ikke at andre mer ytre forhold, som lønn og arbeidsvilkår, ikke har betydning. For andre kan ytre motivasjon være det viktigste. Mæhr betrakter personlig investering i yrket som kjernen i sosial motivasjon, hvordan personen investerer sine ressurser, slik som tid, evner og innsats; eller som en form for indre motivasjon når en ser en gruppe mennesker i samspill. Personlig investering er den indre motivasjon en person har for studiet eller yrket ved at han/hun i sterk grad ønsker «å investere» av seg selv. Opplevelsen av yrkeskompetanse knytter han til begrepet mening. Hvor meningsfylt en opplever situasjonen, vil virke avgjørende inn på graden av personlig investering.

E. L. Deci og R. M. Ryan (1985; 1991) har i sin teori om indre motivasjon tatt utgangspunkt i en bredt anlagt oppfatning av læring, der de innbefatter kognitive og affektive dimensjoner og samspill. De ser læring som en prosess som stimuleres best i sammenhenger der personens selvstendige valg, kompetansefølelse og følelse av tilhørighet får god støtte. Betydningen av selvoppfatning eller oppfatning av egen dyktighet (kompetansefølelse) er felles med Mæhr & Braskamps teori. Deci og Ryan ser selvet som en aktiv instans og understreker at det hovedsakelig er motivasjonsprosesser som ligger bak den indre vekst en snakker om når en bruker uttrykket selvbestemmelse eller selvutvikling. De mener indre motivasjon er preget av:

- atferd uten at det er noen form for ytre belønning til stede
- aktiviteter som personen engasjerer seg i av ren interesse
- aktiviteter som er optimalt utfordrende
- atferd eller aktiviteter som har basis i psykologiske behov

Videre mener Deci og Ryan det særlig er tre hovedgrupper av psykologiske behov som danner grunnlag for indre motivasjon:

- behovet for å være kompetent (kompetansebehovet)
- behovet for selvbestemmelse (behovet for å realisere seg selv)
- behovet for tilhørighet (sosialt og kulturelt)

Andre undersøkelser

Det finnes en god del undersøkelser om frafall fra høgre utdanning. I forbindelse med kvalitetsreformen har Hovdehaugen og Aamodt gjort en undersøkelse i 2003–2004 basert på registerdata fra Statistisk sentralbyrå fra høsten 1999 og høsten 2003, altså før og etter at kvalitetsreformen ble innført. Her fant man store variasjoner fra høgskole til høgskole, men totalt sett var det like mange som falt fra i 2003 som i 1999 (Hovdehaugen og Aamodt 2006).

Videre gjorde Hovdehaugen, Frølich og Aamodt en undersøkelse basert på spørreskjema til førstegangsregistrerte studenter ved Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen og NTNU i Trondheim i 2005. Denne undersøkelsen viser at kun 17 % av de som avbryter et laveregradsstudium, forlater høgre utdanning. De andre skifter lærested. Dette er altså ikke et stort samfunnsproblem, men derimot et institusjonsproblem. «Bare 20 % av studenter som skifter lærested og 30 % av studenter som slutter sier at universitetet kunne gjort noe for å påvirke beslutningen» (Hovdehaugen, Frølich og Aamodt 2008).

Dæhlen gjorde en undersøkelse i 2000 om motivasjon for valg av studium. Hun skilte mellom *usikre*, *dedikerte*, *engasjerte* og *distanserte* studenter. Hun fant at 32 % av nye studenter var *usikre* på utdanningsvalget, 15 % var *dedikerte*, 40 % var *engasjerte* og 13 % var *distanserte*. Størst andel av *dedikerte* og *engasjerte* studenter fant hun blant lærerstudentene. Hun fant også at ca. 82 % av lærerstudentene i begynnelsen av studiet avviser annen utdanning. Det kan tyde på at de var relativt godt motiverte for å gjennomføre lærerutdanningen (Dæhlen 2001)

Resultater og drøfting

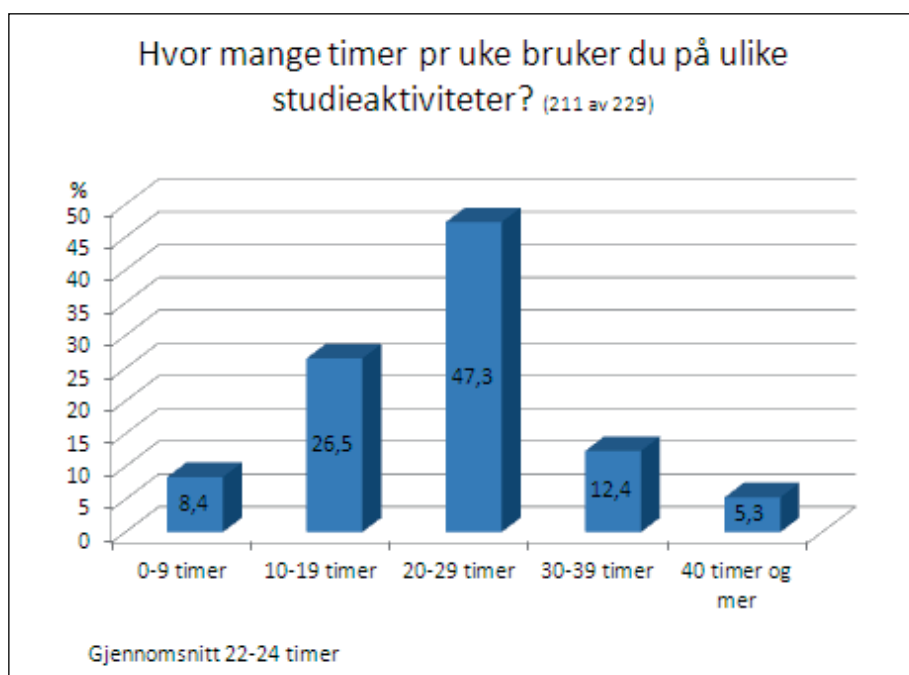
Som vi kommenterte i innledningen om problemstillinger, har vi fokus på følgende

1. Hvordan er lærerstudenters arbeidsinnsats i løpet av studietiden?
2. Hvordan er lærerstudentenes opplevelse av mestring i studiet?
3. Hvordan er lærerstudentenes opplevelse av fornøydhet med og motivasjon for studiet?
4. Hva er årsakene til at lærerstudenter avbryter lærerutdanningen?
5. Hva kan høghskolen gjøre for å hindre frafall fra lærerutdanningen og for å hjelpe studentene til å fullføre studiet?

Vi har både mannlige og kvinnelige studenter i vårt utvalg, men omtaler alle som «han». Vi har valgt å drøfte både resultatene fra intervjuene og fra spørreundersøkelsen under ett.

1. Hvordan er lærerstudenters arbeidsinnsats i løpet av studietiden?

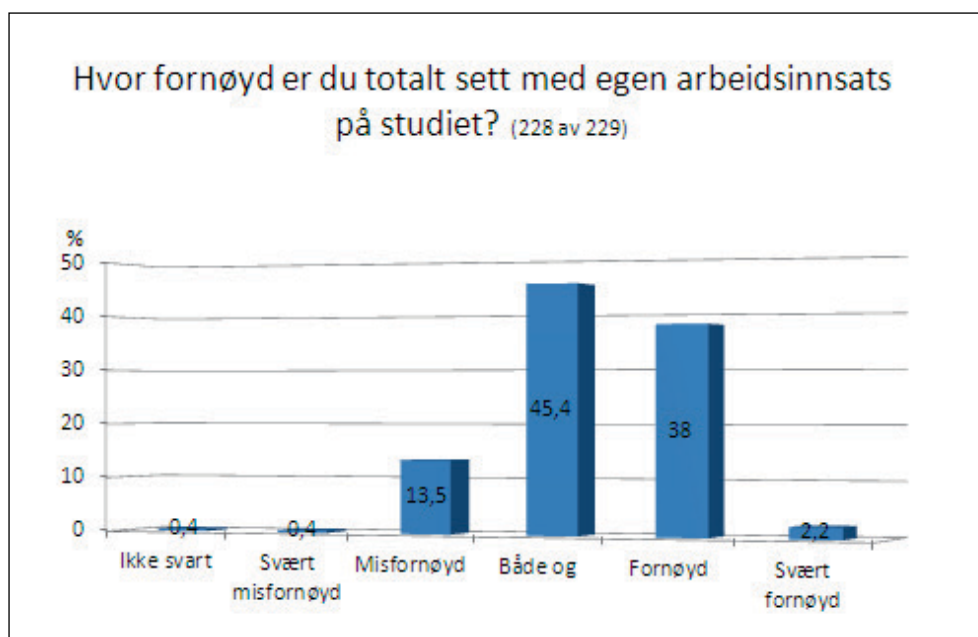
For å få et bakgrunnsteppe for hvordan studentene vurderer sin egen arbeidsinnsats spurte vi i spørreundersøkelsen først studentene om hvor mange timer de arbeider med studiene per uke. Figuren nedenfor viser hva de svarte på dette spørsmålet.

Figur 2

Her ser vi at i underkant av halvparten av studentene svarer at de bruker mellom 20 og 29 timer pr uke på studiene. Fordi det er flere som svarer færre enn 20 timer enn de som svarer over 29 timer, ligger gjennomsnittet et sted mellom 20 og 25 timer. I intervju-undersøkelsen vi gjorde svarte studentene at de arbeidet mellom 30 og 40 timer i uka med studiene. Utvalget i denne undersøkelsen var muligens noe skjevt sammensatt fordi de meldte seg frivillig til å være med og det er rimelig å anta at mange av de som deltok var «sterke» studenter.

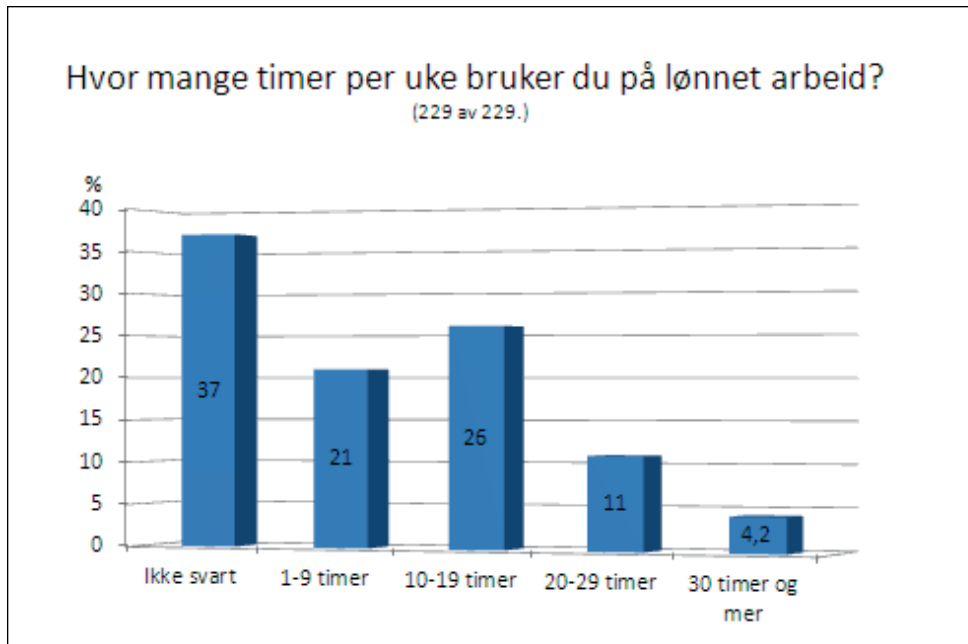
Tallene fra spørreundersøkelsen samsvarer med tidligere undersøkelser. Kvalbein og Hovdehaugen og Aamodt fant at mange allmennlærerstudenter arbeidet totalt mellom 20 og 25 timer med studiene per uke (Kvalbein 1999) (Hovdehaugen og Aamodt (2006). Steen-Olsen finner i en undersøkelse fra 1997 at tidsbruken blant universitets- og høyskolestudenter i gjennomsnitt lå på 31 timer per uke. Hun framhever at lærerstudentene lå lavest og dermed lavere enn 31 timer. Hun refererer også til liknende undersøkelser som ikke fraviker særlig fra hennes tall. (Steen-Olsen 2000). En annen interessant undersøkelse gjort av Marianne Dæhlen ved Høgskolen i Oslo, viser at 25,9 % av lærerstudentene **forventer** at de må arbeide 21–30 timer i uka med studiene. Det ser altså ut til at disse studentene har en forventning om en ganske lik arbeidsinnsats i forhold til den innsatsen de faktisk gjør senere (Dæhlen 2001).

Figur 3

Ca. 40 % av studentene er fornøyd eller svært fornøyd med egen arbeidsinnsats med studiene. 45 % av informantene svarer både og på dette spørsmålet. Det kan være et uttrykk for at studentene bruker ulik arbeidsinnsats på ulike fag. Dette understøttes av svarene i intervjuene (se nedenfor)

Et viktig moment i denne sammenhengen er hvor mye lønnet arbeid studentene har utenom studiene.

Figur 4

142 av til sammen 229 studenter (62 %) svarte at de hadde lønnet arbeid ved siden av studiet. Av disse 142 studentene svarte 21 % at de hadde lønnet arbeid 1–9 timer i uka, 26 % 10–19 timer, 11 % 20–29 timer og 4 % 30 timer eller mer.

I intervjuundersøkelsen spurte vi ikke direkte om de hadde arbeid ved siden av, men på spørsmålet om de møter økonomiske hindringer i studiet, svarer noen at de arbeider ved siden av.

Flere av studentene i intervjuundersøkelsen gir uttrykk for at de synes det er vanskelig å gi studiet prioritet. Forpliktelser hjemme, jobb ved siden av og rett og slett konsentrasjon nevnes som hindringer. Som en informant sier: «for at når jeg er hjemme att så er det... andre ting som står på programmet.» Eller som en av de litt eldre studentene (43 år) sier:

Men nå er det stund siden jeg har gått på skolen så jeg merker at jeg må lese grundig og jeg leser sakte for jeg har ikke erfaringen, og det gjelder også skrivingen min. Den trenger jeg å få øvet mer.

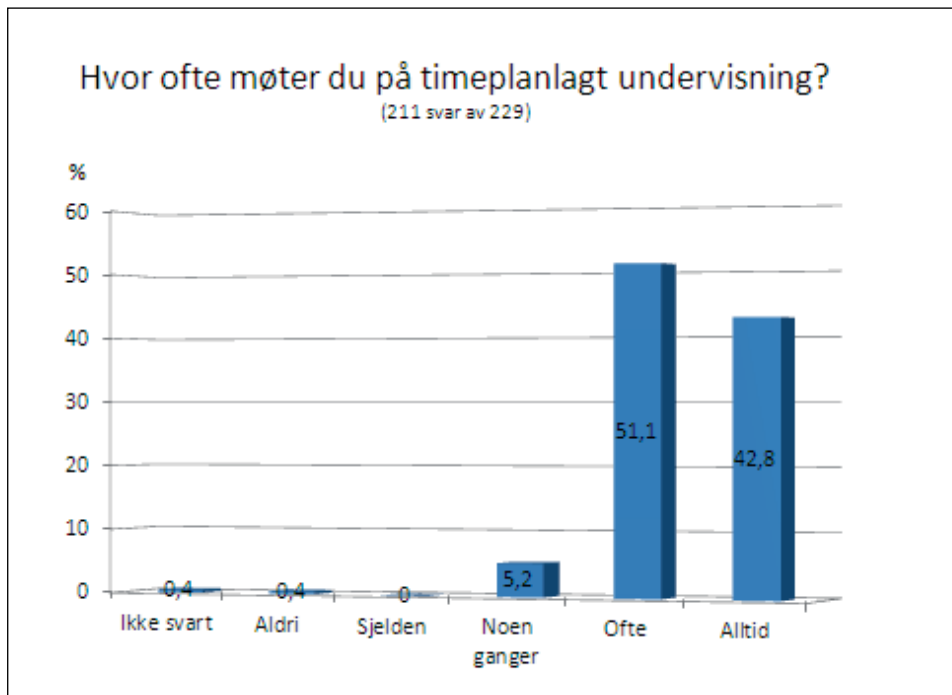
En av de yngre (22 år) sier at

For å være ærlig så er jeg ikke så veldig flink til å gjøre noe hjemme, jeg er ikke strukturert til å gjøre lekser. Men jeg tror jeg får veldig mye ut av å være på forelesninger for jeg må ha alt inn sånn praktisk.

8 av de 12 intervjuede studentene sier at de har vært på alle forelesningene. De øvrige 4 studentene i følgegruppen svarte at de nesten alltid hadde vært til stede i undervisningen. Vi har ingen sikre tall på gjennomsnittlig frammøte for alle studentene, men etter mange år som undervisere

for disse studentgruppene har vi en formening om at det er ganske godt frammøte i begynnelsen av studiet. Utover i utdanningsforløpet daler deltagelsen. At studentene i vår undersøkelse er så ivrige til å delta i undervisningen, kan nok tilskrives utvalget i følgegruppen som vi har vært inne på tidligere. I denne sammenhengen er det også viktig å få fram at det er obligatorisk frammøte i deler av undervisningen, bl. a. i pedagogikk i førskolelærerutdanningen.

Men vi ser også at svarene fra spørreundersøkelsen viser stort frammøte.

Figur 5

I undersøkelsen til Bratterud mfl. (2003) svarer studentene at arbeidsinnsatsen stort sett er opprettholdt utover i studiet.

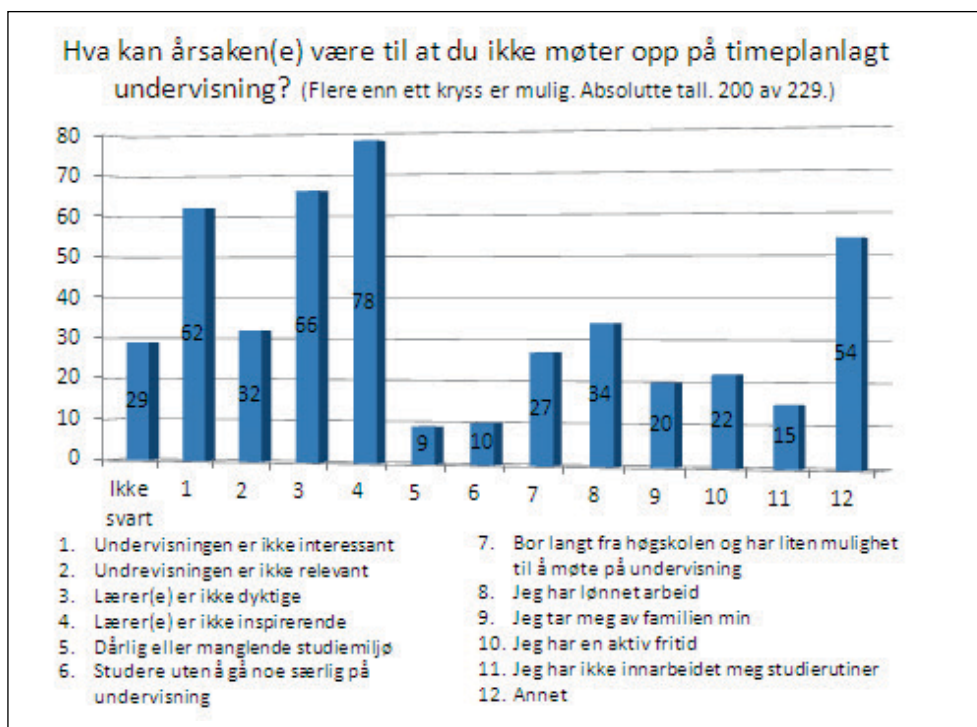
På spørsmålet til studentene i våre intervjuer om de har lik arbeidsinnsats i de forskjellige fagene, varierer svarene veldig. Årsakene de angir er f.eks. at

- faget er vanskelig, derfor arbeider de mindre, «Men absolutt minst på matte ja – selv om det er der jeg burde jobbe mest».
- faget er vanskelig, derfor arbeider de mer, «Norsk er jo mitt svake fag så der yter jeg litt ekstra.... I matematikken er jeg jo veldig god da så der trenger jeg ikke å yte så mye,,».
- det er snart eksamen, derfor arbeider de mer, «Pedagogikken er nok den jeg har jobbet mest med nå, men det er kanskje fordi det er den første eksamen».

Det er altså svært lite fravær blant våre studenter. Som en av de intervjuede sier på spørsmålet om fravær: «*Nei, jeg trives som juling jeg altså...*». Ellers oppgir flere at sykdom er eneste grunnen til at de ikke møter til undervisning. Et par av dem oppgir at de noen få ganger prioriterer arbeid med oppgaver i stedet for å møte fram.

I spørreundersøkelsen viste det seg at 94 % av studentene svarte at de ofte eller alltid møtte til timeplanlagt undervisning. Både førskolelærer- og allmennlærerstudentene har en del obligatorisk frammøte, noe som kan være en forklaring på den store frammøteprosenten, men tallet synes høyt med tanke på samtaler med kolleger som hevder at frammøtet til dels har vært dårlig de siste årene.

Vi ba i spørreundersøkelsen studenten å si noe om årsakene til eventuelt fravær. Vi hadde satt opp en del eksempler, og det viste seg at de følgende svaralternativene fikk høyest score: «Undervisningen er ikke interessant», «Lærer(e) er ikke dyktig(e)» og «Lærer(e) er ikke inspirerende». Lønnet arbeid var det også noen som skyldte på. Alternativene som fikk lavest score var «Dårlig eller manglende studiemiljø» og «Studere uten å gå noe særlig på undervisning».

Figur 6

I intervjuene svarer mange at egen sykdom er den viktigste årsaken til fravær fra undervisningen. Noen svarer at kvaliteten på undervisningen kan være utslagsgivende, mens noen svarer at de noen ganger må prioritere andre ting, slik som oppgaveskriving og familie. «*Det er enkelte dager ... hvor det er dessverre ikke obligatorisk og man føler at det er ting på hjemmebane som er litt større prioritering kanskje akkurat den ene dagen. Ellers så har jeg vært her stort sett hver dag.*»

På spørsmålet om hvor de arbeider mest med studiene, på skolen eller hjemme, er det svært store variasjoner i svarene. 6 studenter svarer at de arbeider mest på skolen. En sier at «Ja, jeg liker det jeg, da, for her har jeg masse ressurser og sånn. I stedet for bare å sitte ved kjøkkenbordet og skrive liksom». 4 studenter svarer at de arbeider mest hjemme. «Jeg synes det kan bli litt mye støy og sånn her hvis man sitter på biblioteket.» 2 svarer at de arbeider like mye hjemme og på skolen.

På spørsmålet om studentene arbeider best alene eller sammen, er det også stor variasjon i svarene. En sier at de har en god kollokviegruppe der de «pusher» hverandre når en eksamen nærmer seg. En annen sier at hennes sosiale behov gjør at gruppa blir viktig. En sier at gruppearbeid fungerer kjempebra, men at man må passe på at alle i gruppa setter seg inn i alt stoffet. En sier at det er best å arbeide alene fordi gruppa er splittet pga. at flere har lang vei og viktige forpliktelser. I spørreundersøkelsen viste det seg at studentene mente at de mestret studiene bedre i samarbeid med andre enn ved selvstendig arbeid. 73 % svarte godt/svært godt på mestring gjennom samarbeid, mens 60 % svarte godt/svært godt på mestring ved selvstendig arbeid.

Generelt kan vi ut fra intervjuene si at studentene jevnt over er fornøyd med egen arbeidsinnsats, selv om flere påpeker at de sikkert kunne gjort mer. Det kan virke som om flere tar med seg arbeidsvaner fra den videregående skolen hvor de sier at de gjorde arbeidsoppgavene i siste liten. Flere av studentene sier at de trenger å oppleve press for å jobbe med studiene. En student sier det slik: «Jeg får jo alltid gjort det jeg skal, men det er ofte at jeg må ha press på meg sånn at det blir liksom litt dårlig tid». En annen sier noe liknende.

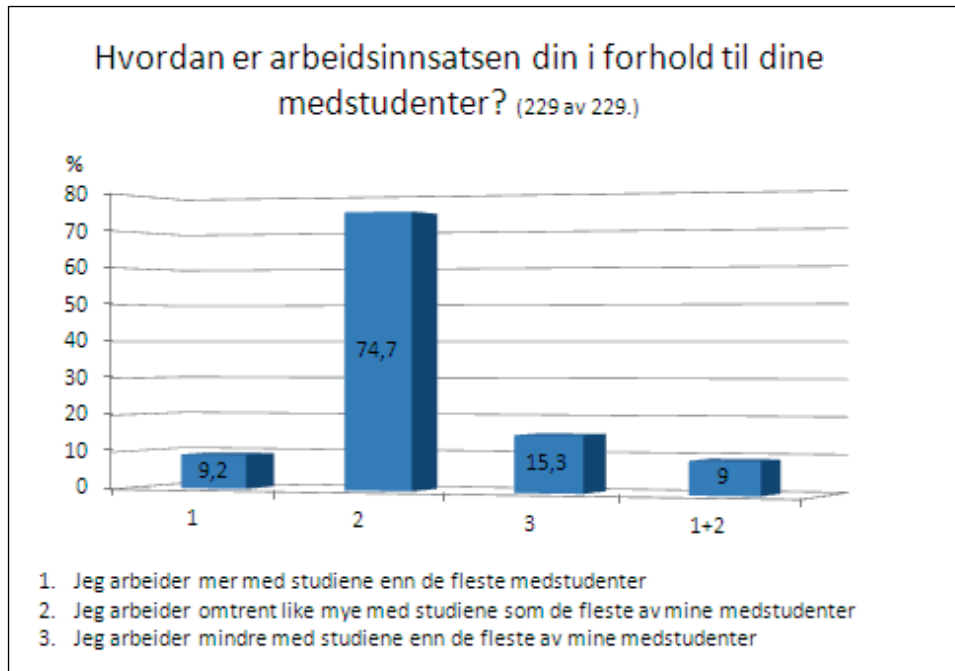
Jeg vet jo hva vi har gjennomgått her, og jeg har vært på forelesningene og fått med meg det. Men så er det da jeg må sette meg mer inn i det. Men faktisk – jeg må jobbe under press, for hvis ikke så...

Svarene på fornøydhet med egen arbeidsinnsats spriker som ventet veldig. Det er helt fra de studentene som er fornøyd med seg selv til de som synes at de kunne lest og arbeidet mye mer. Også her nevner flere ønsket om struktur. Press blir ofte knyttet til eksamen. De leser før eksamen, når de er nødt til det for å klare seg. På grunn av at eksamen i ulike fag er til ulike tidspunkt, blir også eksamen styrende for hvor mye de leser og hvilke fag de konsentrerer seg om.

Sånn som den eksamen – jeg er mye mer bevisst på det nå, og klarer på en måte å se det i øynene at jeg skal opp til eksamen nå til jul, og det er eksamen til våren – at jeg tenker litt mer strategisk rundt akkurat det da, og prøver å ikke lure meg selv og faktisk lese da.

Andre sammenligner seg med de andre studentene:

For som sagt, når jeg ser på de andre, så føler jeg at jeg kan være fornøyd med det.

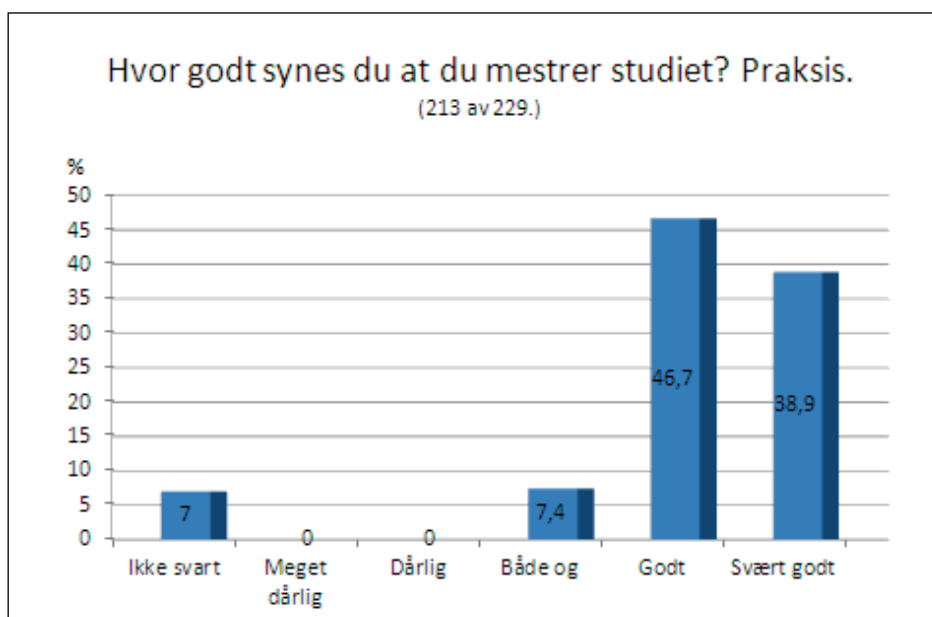

Figur 7

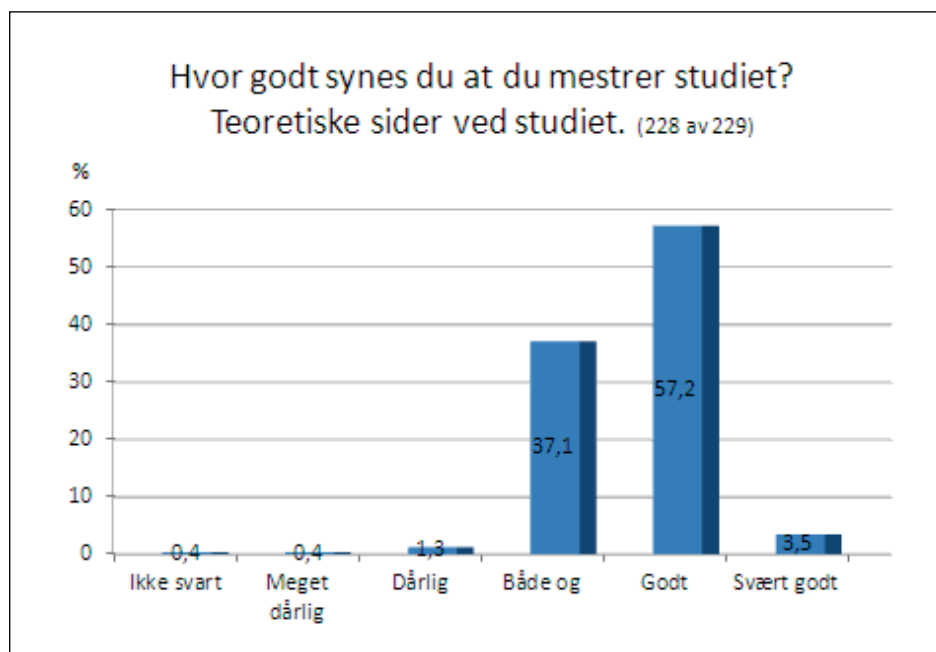
Når det gjelder spørreundersøkelsen ser vi at ca. 75 % av studentene svarer «Jeg arbeider omtrent like mye med studiene som de fleste av mine medstudenter.»

I intervjuene stilte vi spørsmålet om det er faktorer i samfunnet som påvirker arbeidsinnsatsen. Her kan vi dele svarene inn i de faktorene som påvirker i positiv retning og de som påvirker i mer «negativ» retning. De faktorene vi vil trekke frem som positive faktorer, er for det første det å ha satt seg mål for studiet. En student sier at han selv har hatt så mange dårlige lærere at han selv ønsker å bli en god lærer. «*At nå har jeg sett målet der framme og erfart at det er kjekt – at jeg vil dit*». En student nevner spesielt praksis som en meget positiv opplevelse som gav han et ekstra driv når han kom tilbake til skolen. Andre påpeker basisgruppen, hvis den fungerer godt, som en viktig faktor for å hjelpe hverandre videre i studiet. Som vi ser av svarene, når det gjelder forhold som virker i positiv retning på arbeidsinnsatsen i studiet, er de knyttet til høgsolen og ikke til andre arenaer. Går vi til forhold som i større grad hemmer arbeidsinnsatsen, er de knyttet til hjemmeforhold, samboer/ektefelle og barn. «*Forhold hjemme, der jeg bor sammen med samboeren min*». Eller: «*Nei, det er ikke noe annet – det er jo unger – jeg har jo unger hjemme som må hentes og kjøres på aktiviteter.*»

2. Hvordan er lærerstudenters opplevelse av mestring i løpet av studietiden?

Figur 8

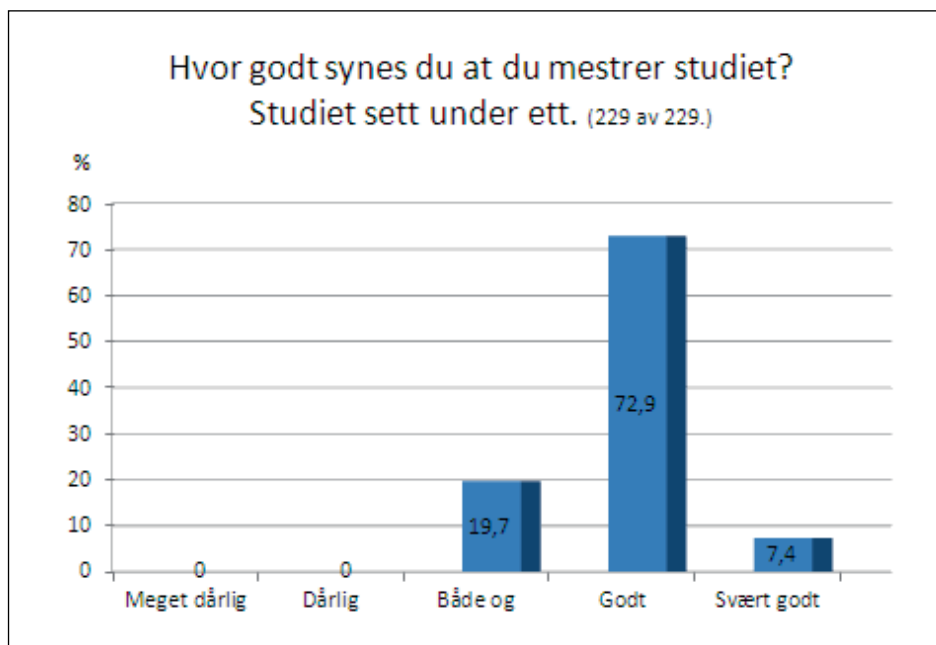

Figur 9

I intervjuene gir noen flere uttrykk for at de mestrer praksis best. Som en sier: *«Ja, mye lettere å lære og mye lettere å være tilstede og være med hele veien – i stedet for å sitte å ta til seg stoffet liksom.»*

Når det gjaldt mestring av teoretiske kontra praksis i studiet, kom det i spørreundersøkelsen fram at 61 % svarte godt/svært godt på mestring av de teoretiske sidene ved studiet, mens 86 % svarte det samme på mestring av praksis, altså en markant forskjell.

I spørreundersøkelsen stilte vi tilsvarende spørsmål om hvor godt studentene syntes at de generelt sett mestret studiet:

Figur 10

Det viste seg at ingen av de 229 studentene mente at de mestret studiet dårlig. 73 % mente at de mestret studiet godt, mens ikke så mange svarte svært godt. At nærmere 20 % svarte både og kan være et uttrykk for at de skiller mellom mestring i forskjellige deler av studiet. At studentene sier at de mestrer studiet såpass godt er interessant i forhold til at de ikke nedlegger særlig mange arbeidstimer med studiet og det faktum at mange har ganske mye lønnet arbeid ved siden av. Det generelle inntrykket fra intervjuene samsvarer med resultatene fra spørreundersøkelsen.

Et annet moment som kommer fram i intervjuene er struktur. Flere sier at de trenger hjelp til å strukturere arbeidet. *«Jeg blir litt sånn frustrert over meg sjøl at jeg ikke er strukturert nok til å sette meg ned å lese før forelesningen – sånn har jeg alltid vært.»*

En annen student sier: *«Jeg skulle ønske jeg hadde visst litt mer om hvordan jeg skal strukturere jobbinga mi for det trenger jeg mer læring i.»*

Noen av studentene som vi har intervjuet, opplever seg selv som relativt effektive når de jobber, men flere nevner noen faktorer som er avgjørende for at de skal klare å være effektive. For eksempel viktigheten av å ha et kontor eller en kontorpult hvor de kan sitte og arbeide. Det gjelder både på høgskolene og hjemme. «Så nå har jeg fått meg skrivepult og kontor, så nå går det bra». Eller: «Så jeg pleier å gå hit jeg, da, for da har jeg liksom kontor.»

Andre påpeker at de må sette seg et sted hvor det ikke er TV eller at de er mest effektive når de andre familiemedlemmene er borte. Igjen, som under forrige spørsmål, kommer også studentene her inn på temaene press og struktur. De er mest effektive når de jobber under press og trenger å lære seg struktur. «Det kan være veldig effektivt. Jeg kan gjøre noe ferdig veldig kjapt. Men jeg jobber best under press som jo mange gjør». Eller som en annen student sier: «Jeg hadde kunnet jobba mer effektivt om jeg visste det. For det blir litt sånn springende, og det er – ja, jeg trenger å lære å strukturere meg».

Vi har tilslutt i dette avsnittet valgt å krysskoble et par interessante tema: opplevelse av mestring i studiet og framtidig yrkeskarriere.

Mestring av teoretiske sider ved studiet / framtidig yrkeskarriere

		Hvor godt synes du at du mestrer teoretiske sider ved studiet I prosent (Absolutte tall)		
		Meget dårlig/dårlig	Både og	Godt/svært godt
Jeg vil absolutt ha en yrkeskarriere innenfor dette yrket	Helt enig/enig	1% (3)	28% (64)	49% (113)
	Både og	0% (1)	8% (19)	10% (23)
	Uenig/helt uenig	0% (0)	1% (2)	1% (3)

Figur 11

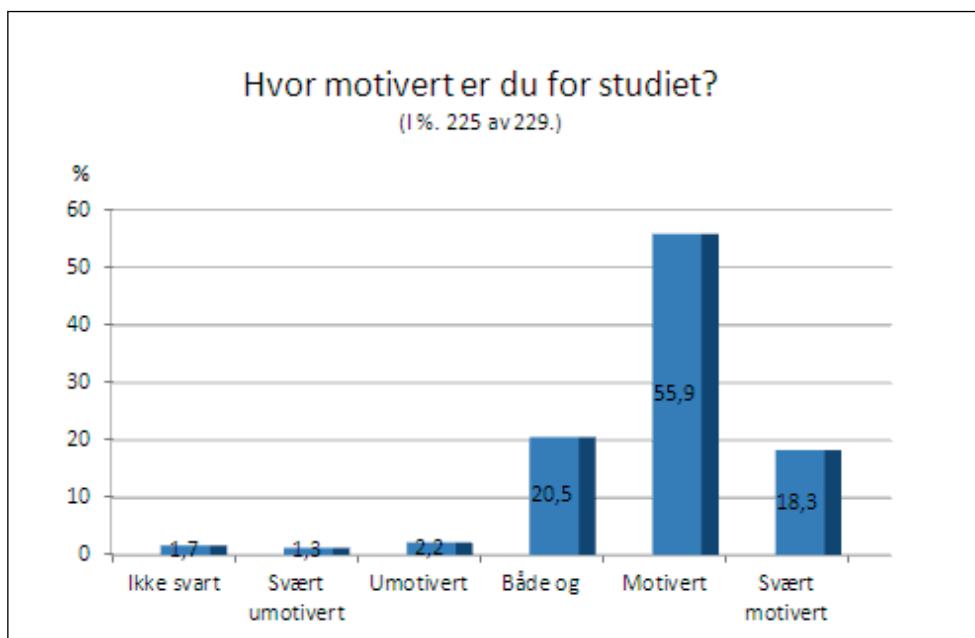
Figur 11 viser at 49 % av studentene som svarer at de mestrer teoretiske sider godt eller svært godt også svarer at de absolutt ønsker å gå ut i yrket som lærere eller førskolelærere. Videre ser vi av figur 12 at en enda større andel av studentene som sier at de mestrer praksis godt eller svært godt, ønsker å gå ut i yrket.

Mestring av praksis / framtidig yrkeskarriere

		Hvor godt synes du at du mestrer praksis I prosent (Absolutte tall)		
		Meget dårlig/dårlig	Både og	Godt/svært godt
Jeg vil absolutt ha en yrkeskarriere innenfor dette yrket	Helt enig/enig	0% (0)	5% (10)	77% (163)
	Både og	0% (0)	3% (6)	14% (30)
	Uenig/helt uenig	0% (0)	0% (1)	1% (3)

Figur 12

3. Hvordan er lærerstudentenes opplevelse av fornøydhets med motivasjon og for studiet?

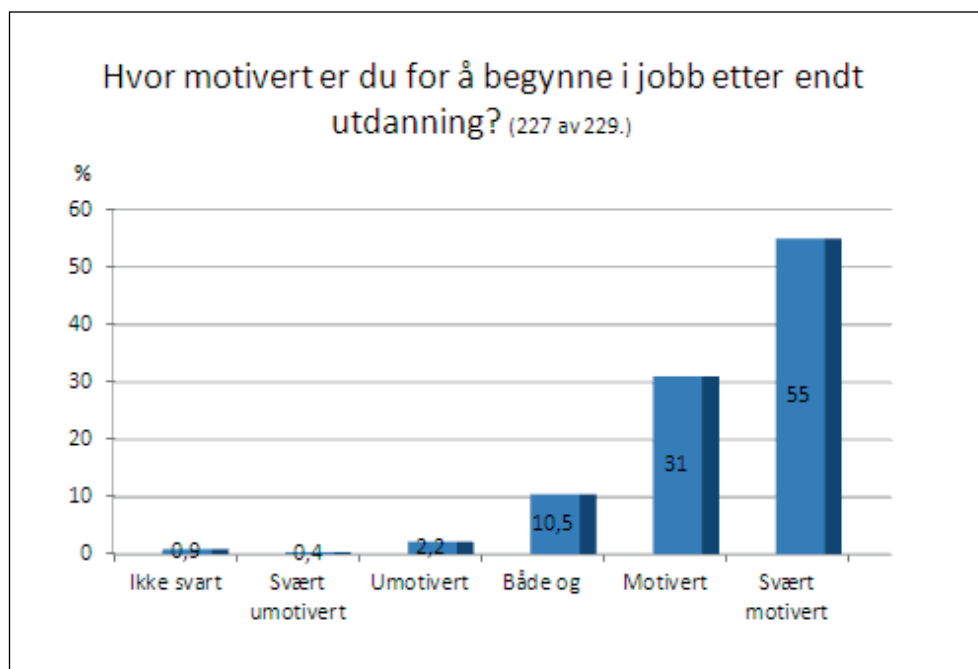

Figur 13

Spørreundersøkelsen viser at det er nærmere 75 % av studentene som er «motivert» eller «svært motivert» for studiene. Bare 3,5 % er «umotivert» eller «svært umotivert». Dette er meget positive tall for høyskolen. De kvalitative dataene fra intervjuene samsvarer meget godt med de kvantitative. En av studentene sier det slik på spørsmål om hva som motiverer for studiene: «*Å nå mål da – å vite at jeg klarer mer ting – at jeg lærer mer ting – og at jeg vokser som person – at jeg lærer ting som jeg kan bruke*». Flere studenter påpeker at den indre motivasjonen er viktigere enn den ytre.

I en undersøkelse fra 2003, «Er det så viktig da?» viser dataene at 64 % av studentene hadde en høy grad av studiemotivasjon i 1. studieår, mens prosentandelen som svarte «høy grad» av studiemotivasjon hadde dalt til 50 % i 2. studieår (Bratterud mfl. 2003)

Studentene i vår undersøkelse er også meget motivert for å begynne i jobb. Hele 86 % er «motivert» eller «svært motivert». En av studentene i intervjuet sier det på denne måten: «*At det er dette jeg er interessert i – at det er dette jeg har ønsket hele livet egentlig. Men jeg har ikke hatt anledning før nå. Ikke sant – det er jo dette jeg vil jobbe med – da blir det motivasjon i seg sjøl*». En annen student sier at motivasjonen ligger i: «*å komme ut og bli den mest fantastiske læreren noen kunne tenke seg*».

Figur 14

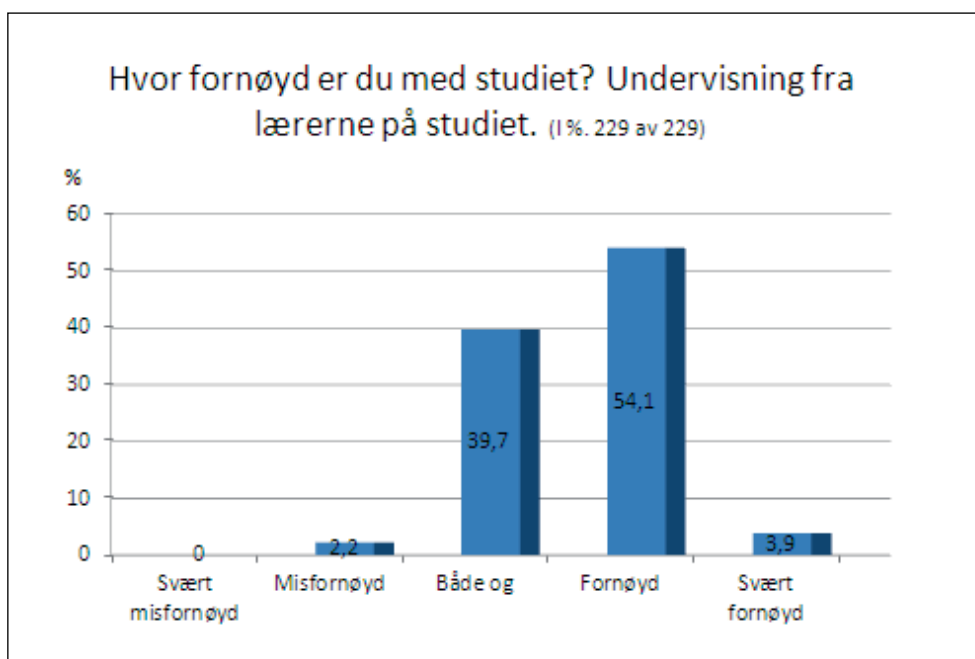
I den kvantitative delen av undersøkelsen ønsket vi blant annet å få informasjon om hvor fornøyde studentene var med ulike deler av studiet. Det første spørsmålet omhandlet fornøydhet i forhold til undervisning fra lærerne. Her svarer 58 % at de er «fornøyd» eller «svært fornøyd».

Nesten 40 % svarer «både og». De resterende 2 % svarer «misfornøyd.» Vi har en stor andel av studenter som er fornøyd med den undervisningen de får og det er meget bra. Men vi har også en høy prosentandel som svarer «både og».

Hvis vi ser på svarene fra de kvalitative dataene, kan vi få en pekepinn på denne «både og» kategorien. En av studentene fra 1. klasse påpeker mangel på oppdatert fagstoff fra lærernes side. «Den (artikkelen) er skrevet i 1991 og det er det året jeg begynte i første klasse. Og ut fra den så skulle vi drøfte den gode lærer i 2007 og det synes jeg var dårlig». En annen student fra samme klasse påpeker lærernes kompetanse i formidling: «Jo, forelesningene har vært veldig bra. Det er noen jeg begynner å få et litt anstrengt forhold til – altså ikke personlig – men i forelesningssammenheng, for det er noen som er usedvanlig dårlige til å artikulere seg og framføre budskapet». Det kan virke som om studentene blir mer fornøyd med undervisningen og lærerne utover i studiet. En student sier: «I år – jo, jeg er godt fornøyd med undervisninga. Jeg synes vi har vært heldige med lærerne, og de har vært flinke til å veilede når vi har trengt det. Jeg snakker om 3. året totalt». En annen student også fra 3. klasse, er veldig fornøyd: «Akkurat nå etter jul har det vært helt fenomenalt. Så den er jeg veldig godt fornøyd med».

En student fra 1. klasse kommer med noen råd: «At det skjer litt forskjellige ting. At det er både litt skriving og forelesning og at det er noen aktiviteter». Flere studenter påpeker nettopp det med variasjon i forelesningene.

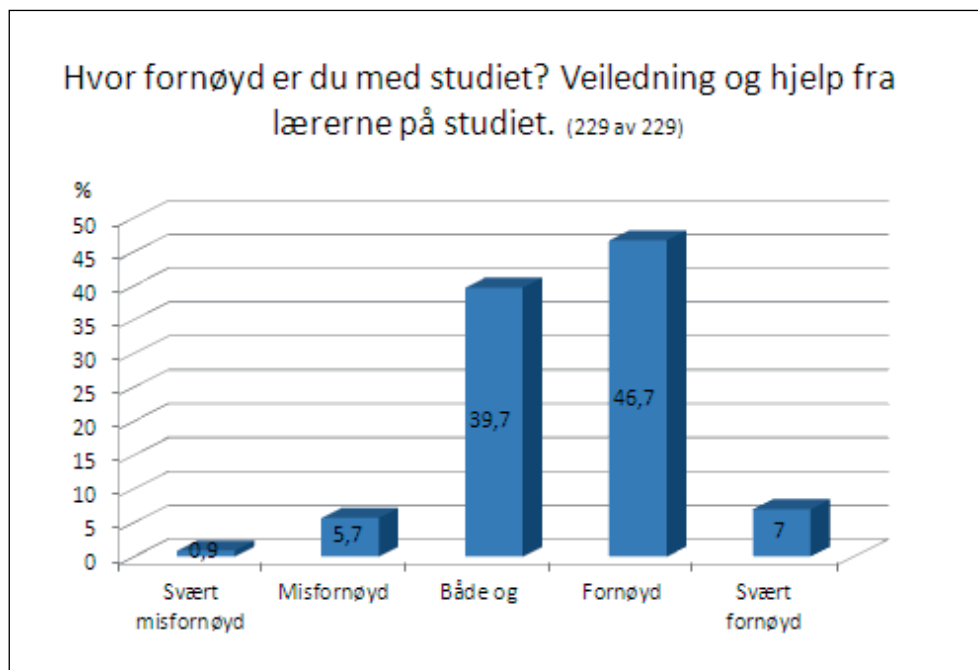
I den kvalitative undersøkelsen spør vi direkte om fornøydhet i forhold til lærerne. Og studentene er generelt meget fornøyd med dem. Her er et par svar som er representative for studentene: «Jo jeg føler at alle tar godt vare på oss. Men det er som jeg la merke til med en gang jeg kom hit at man ble veldig lagt merke til og tatt vel i mot». «Jeg har vært veldig positiv jeg i forhold til foreleserne og synes de er veldig gode forelesere».

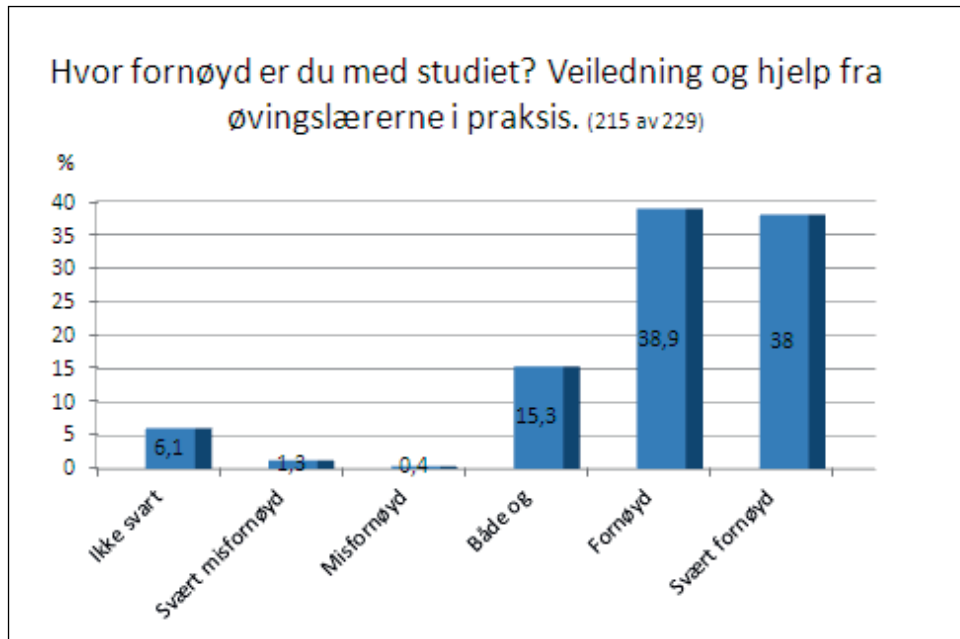
Figur 15

Svarene fra spørreundersøkelsen viser noe av den samme tendensen som svarene fra intervjuene. Den store andelen av både/og svar kan tyde på at man opplever lærerne noe forskjellig.

Studentene får mye veiledning gjennom studiet, både av faglærerne på høgsolen i forhold til prosjekter, oppgaveskriving m.m. og fra praksislærerne når studentene er ute i praksis. De kvantitative dataene viser at studentene er noe mer fornøyd med veiledningen de får ute i praksis enn den veiledningen de får på høgsolen. Hele 77 % er «fornøyd» eller «svært fornøyd» med veiledningen fra praksislærerne. Ca. 15 % svarer «både og». Det er under 2 % som er misfornøyd. Dette er meget positive tall for praksislærerne våre.

Figur 16

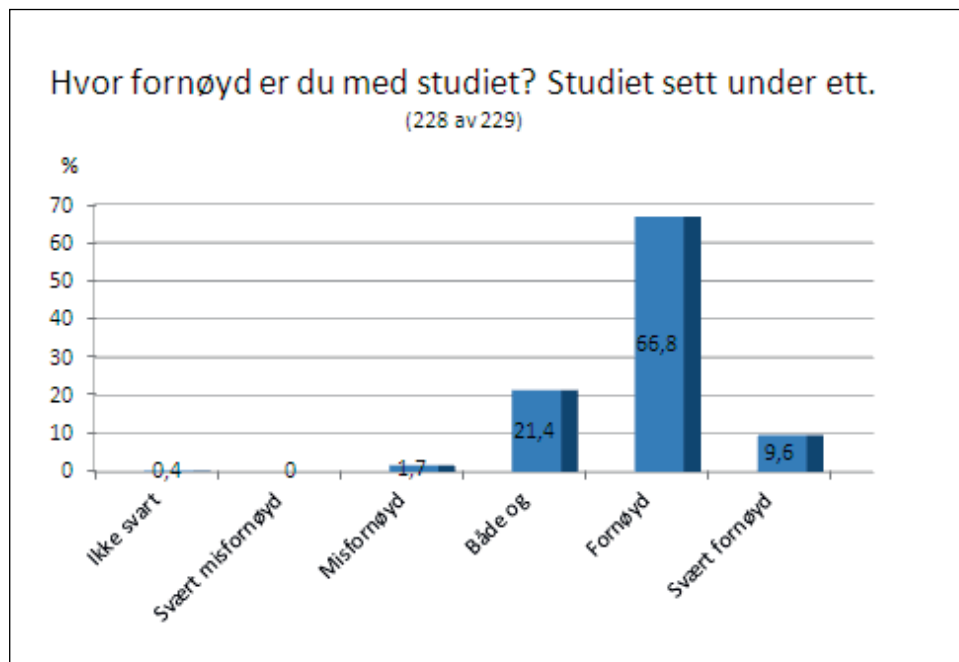
Figur 17

Når det gjelder veiledning fra lærerne på høgsolen svarer nesten 54 % at de er «fornøyd» eller «svært fornøyd». Nesten 40 % svarer «både og» og 6.5 % er «misfornøyd». Svarene kan tolkes på flere måter. Vi har i mange år utdannet våre praksislærere i veiledning, mange av dem er godt skolerte. Det kan selvfølgelig ha stor betydning for den utøvende veiledning med studentene. De fleste ansatte på høgsolen har ingen formell utdanning i veiledning og fra studentenes side kan det kanskje derfor oppleves at de får bedre veiledning fra praksislærerne enn fra lærerne på høgsolen.

Disse svarene kan ses i sammenheng med at det er rundt 50 studenter av 140 som har svart at de ønsker mer praktisk undervisning og mer praksis. Ut fra disse svarene kan vi også fundere på om studentene er klare til å ta imot veiledning ut fra et mer teoretisk perspektiv.

Hvis vi ser på svarene fra de kvalitative dataene, er svarene mye mer positive i forhold til veiledningen studentene får på høgsolen. Det er ingen av disse studentene som er misfornøyd. En student svarer: «Ja, den har jeg egentlig vært veldig fornøyd med – fått noe ut av». En annen sier: «Hun var veldig flink til å si hva vi burde gjøre og ikke gjøre samtidig som hun krevde at vi sjøl skulle på en måte forstå hva det var som ikke stemte». Begge disse eksemplene er fra 1. klasse studenter. Det er viktig for høgsolen at studentene tidlig i studiet opplever å få god veiledning. Man kan anta at dette har en positiv effekt på gjennomføringen.

Som vi har påpekt tidligere har disse studentene, som er med i den kvalitative undersøkelsen, selv ønsket å være med som informanter i dette forskningsprosjektet. Dette noe selektiv utvalget av studenter kan bety at det er nettopp de initiativrike og interesserte studentene som er våre informanter i den kvalitative undersøkelsen. Disse studentene er kanskje noe mer i stand til å ta i mot veiledningen de får fra høgskolens lærere enn «den jevne student» er.

Figur 18

I den kvantitative undersøkelsen spurte vi også et litt mer generelt spørsmål om fornøydhet. «Hvor fornøyd er du med studiet, sett under ett»? I overkant av 76 % er «fornøyd» eller «svært fornøyd» med studiet. Over 21 % svarer «både og» og under 2 % er «misfornøyd». Dette er positive tall for høgskolen, men utfordringene er selvfølgelig i forhold til de som svarer «både og».

I den kvalitative undersøkelsen spurte vi studentene om: «I hvilken grad opplever du arbeidsoppgavene i studiet som meningsfylte»? Svarene viser at vi har studenter som i stor grad opplever arbeidsoppgavene som meningsfylte. En student svarer: «*Det går veldig bra*». En annen: «*Jeg tror det er bra å ha oppgaver for da må du jo jobbe med det, og dette må jeg jo lese og da får jeg det inn. For jeg synes det er mer givende og faktisk lese til en oppgave jeg skal skrive enn å lese før en forelesning*».

Disse svarene er også fra intervjuene i 1. klasse. Som vi kommenterte under fornøydhet i forhold til veiledning, vil det også være viktig for høgskolen at studentene opplever arbeidsoppgavene i studiet som meningsfylte allerede fra 1. studieår.

4. Hva er årsakene til at lærerstudenter avbryter lærerutdanningen?

Svarene fra informantene på dette spørsmålet har vi valgt å dele i tre punkter. Gruppe nummer en er de studentene som allerede har sluttet på studiet. Gruppe nummer to er følgegruppa, som vi også intervjuet angående frafall. Den tredje gruppen er svarene fra spørreundersøkelsen.

4.1. Intervju med studenter som allerede har sluttet

Vi spurte om hva som var årsaken til at de hadde valgt å avbryte studiene. Årsaken til at de har sluttet ligger ikke hos høgsolen eller i studiet. Studentene sier noe om noen svake sider ved utdanningen, men understreker at disse ikke var utslagsgivende for at de sluttet. Dette samsvarer godt med en intern undersøkelse som er gjennomført på førskolelærerutdanningen studieåret 2004–05 ved Høgskolen i Hedmark (upublisert). Her opplyser også de aller fleste av studentene at de valgte å avbryte studiet av private grunner.

Det samme resultat kommer også fram i rapporten fra NIFU STEP hvor studentene oppgir private årsaker, slik som ønske om å jobbe i stedet for å studere, overgang til annen utdanning osv. som årsak til at de sluttet (Hovdehaugen, Frølich og Aamodt 2008). Det betyr at årsakene til at studenter slutter, kan se ut til å være av personlig/privat karakter. Og det igjen betyr at store deler av frafallet er det ingen høgsolen som kan gjøre noe med.

4.2. Følgegruppen

Vi var interessert i å finne ut om studentene våre noen gang hadde tenkt å slutte og hvilke årsaker som eventuelt kunne ligge til grunn for en slik beslutning. Når de allikevel ikke sluttet, var det viktig for oss å få informasjon om hva som gjorde at de ikke sluttet og hvor sikre de var på at de kom til å fullføre studiet. Av de tolv studentene som vi følger, var det tre som hadde vurdert å slutte, men av helt ulike årsaker.

Den ene studenten ønsket ikke å slutte på lærerutdanning, men ønsket å bytte utdanningssted. For denne studenten hadde det med trivsel å gjøre. Men hun valgte å fortsette her fordi: *«mannen min har funnet seg til rette, og han trives veldig godt i sin jobb, og vi ser veldig godt verdien i at han skal være her»*. Den andre studenten som hadde vurdert å slutte, hadde to ulike grunner. Den første betenkeligheten var om det var lærer han ville bli:

Først har jeg tenkt på – er det riktig veg – er det lærer jeg vil bli – for det må jeg jo si at jeg vet jo ikke sikkert 100 % sikkert – jeg vurderer (om) er det oppdragelse jeg har lyst til å fortsette med igjen eller er det voksne jeg vil jobbe med.

Den andre usikkerheten hos denne studenten har å gjøre med om han klarer å innfri kravene til studiet. Samtidig svarer studenten at det er 110 % sikkert at studiene blir fullført. Den tredje studenten som har vurdert å slutte, opplever det vanskelig å få så mange forpliktelser. Det er stor overgang fra et friår til studiet på fulltid.

Ja, bare det å ha forpliktelser. Jeg har hatt et friår og gjort akkurat det jeg ville – nå er det plutselig rammer. På en måte er det jo veldig deilig og – å ha noe å gå til faste tider og sånne ting, men så er det jo litt mer slitsomt – litt mer press enn og ikke ha noen ting.

Denne studenten svarte at det ville være 100 % sikkert at han vil fullføre 1. studieår, men bare 20 % sikkert at hele studiet ville bli fullført.

Mange av studentene sier at det er hardt å begynne å studere. Vi siterer fra en student som kan representere flere av studentene:

Men jeg synes det var ganske beinhardt i begynnelsen – å begynne med alle de oppgavene og mye å lese og sånne ting – og det vet jeg andre har sagt også. Jeg syntes faktisk det var – skjønte ikke helt åssen jeg skulle klare å komme gjennom det.

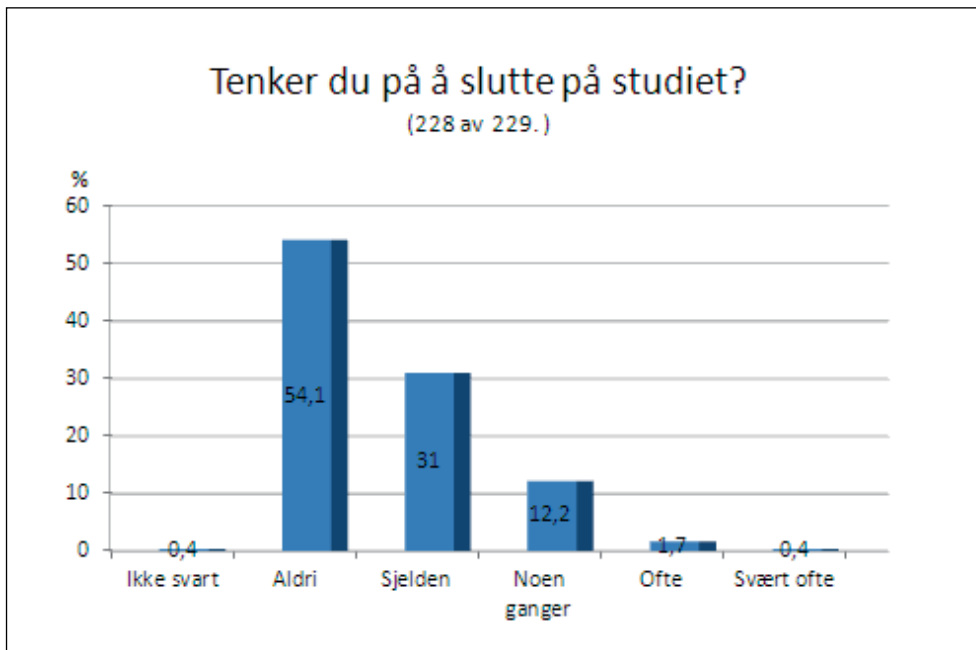
Andre momenter som dukker opp i flere av svarene, er pliktfølelse og at de ikke gir seg så lett. «Og jeg gir meg ikke. Selv om jeg kanskje har hatt en dårlig periode og har villet slutte på skolen og sånne ting, så har jeg jo fortsatt. Det går jo bra til slutt».

De fleste av studentene har over hodet ikke vurdert å slutte. På spørsmål om hva som skulle til for at de eventuelt skulle tenke på å slutte, er det økonomi og det å ikke klare eksamen, som nevnes. Men de er sikre på at de kommer til å fullføre. Noen av studentene er også opptatt av at utdanningen gir dem flere muligheter enn bare skole og barnehage. «Men læreryrket kan jo brukes til andre ting enn akkurat å være lærer». Eller: «Og det er jo flere muligheter som førskolelærer».

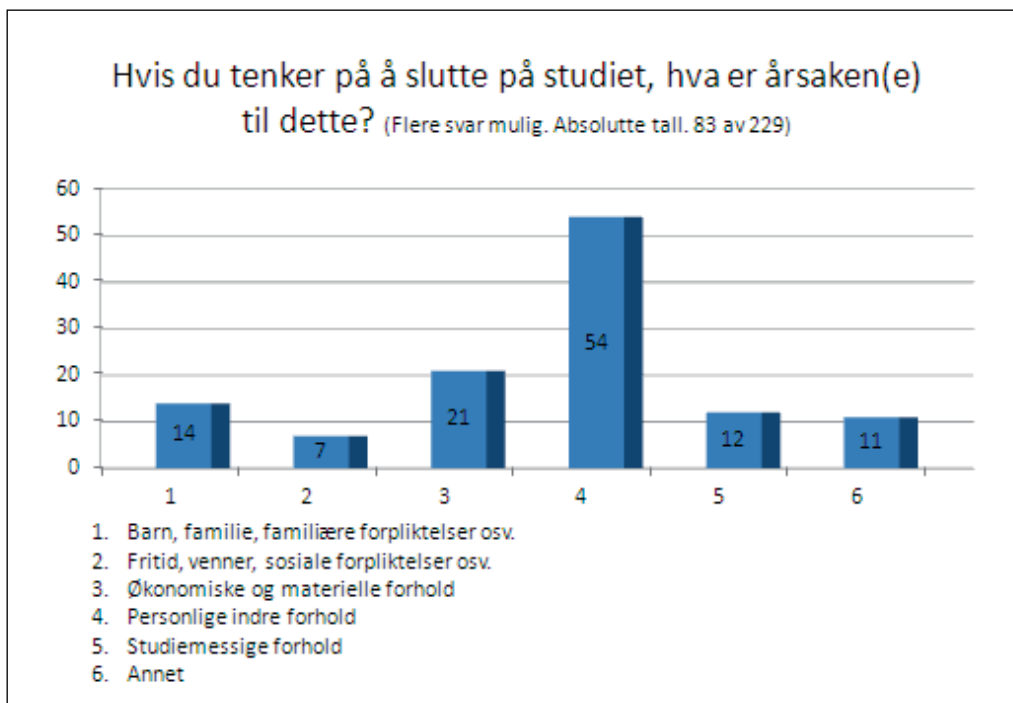
Praksis blir også nevnt som en periode som kan oppleves noe vanskelig.

Nei, men etter den første uka i praksis – jeg hadde ikke tenkt å slutte på lærerskolen – men det var sånn – hva er det vi har gjort (latter)? Er det dette vi skal – og det var første uka – det gikk fort over.

4.3. Spørreundersøkelsen

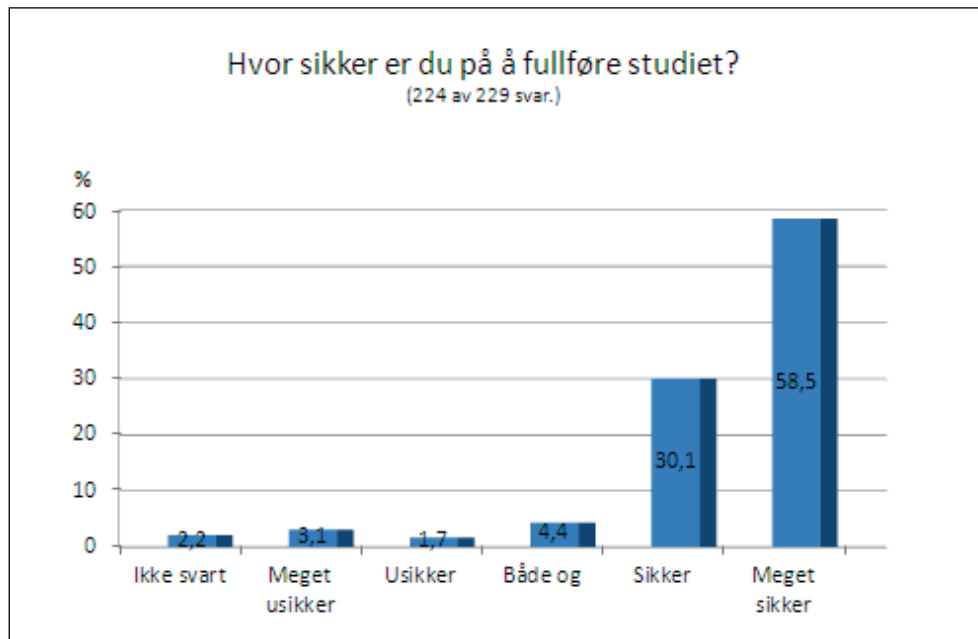

Figur 19

Figur 20

De aller fleste studentene tenker ikke på å slutte på studiet. Over 85 % svarer «aldri» eller «sjelden». Men det betyr også at vi har 15 % av studentene som svarer «ofte» eller «svært ofte» på om de tenker å slutte på studiet. Når vi ser på svarene om hva årsakene kan være, stemmer de godt overens med svarene vi fikk fra de studentene som allerede har sluttet. Årsakene ligger utenfor høyskolens domene. De aller fleste svarer: «personlige forhold», «familie» og «økonomiske forhold». Men vi har 23 % som svarer «studiemessige forhold» og «annet».

Figur 21

Nærmere 90 % av studentene svarer «sikker» eller «meget sikker» på at de kommer til å fullføre studiet. Til tross for høye skår på disse spørsmålene var det viktig for oss og høyskolen å få mer informasjon fra studentene om hva høyskolen kan gjøre for å hjelpe dem til å fortsette studiet. Dette blir drøftet under neste spørsmål.

5. Hva kan høgskolen gjøre for å hindre frafall fra lærerutdanningen og for å hjelpe studentene til å fullføre studiet?

Følgegruppen har gitt oss viktig informasjon om hva de tror kan hindre frafall fra studiet. Momentene vi har valgt å legge vekt på, er knyttet til hva høgskolen kan bidra med og ikke i forhold til studentenes private behov.

- Hjelp til å strukturere lesinga
- Mer veiledning
- Positive lærere
- Mindre klasser
- Lærerne bør ha pedagogisk utdanning
- Mer variasjon i undervisningen

Eller som en av informantene sier med latter i stemmen: *«Ja – ta eksamen for meg».*

Når det gjelder veiledning, er det en student som svarer: *«At når vi får oppgaver og sånn at når det er noe vi lurer på – at vi har et sted å gå».* Læreren må være: *«Positiv, blid antageligvis – ikke føle deg litt veldig dum når du kommer».* En student, som nylig er blitt alene, setter fokus på det å ha en som lytter til en. *«Kan være åpen og fortelle om situasjonen min i forhold til det at jeg faktisk har blitt enslig...»*

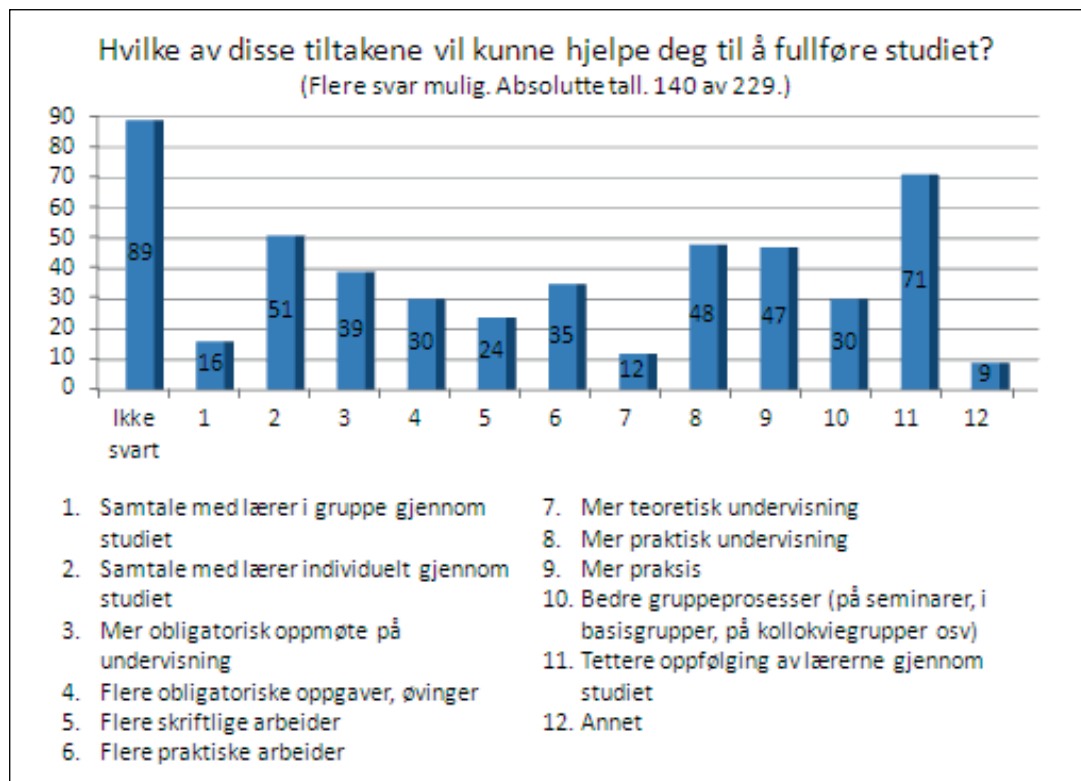
Et moment som flere av studentene påpeker, er ønsket om mindre klasser. En student fremhever det gode samholdet de har i egen klasse og sier at hun tror det er en av årsakene til at studentene i denne klassen har en bedre tilstedeværelsesstatistikk enn parallelklassene. Hennes observasjoner er gjort i fellesforelesninger. NIFU STEP sier også at faglig «og sosial integrering og forsøk på å skape en kullfølelse er viktig» (Hovdehaugen, Frølich og Aamodt 2008, s. 7).

Vi opplevde etter første intervjurunde at studentene ønsket en nærere relasjon til lærerne og en noe tettere oppfølging. Ut fra denne antagelsen tilføyde vi et spørsmål i neste intervjurunde.

Vi ba studentene vurdere to tiltak i forhold til egen studiesituasjon. Det ene tiltaket var at vi organiserte klassene inn i grupper som igjen hadde jevnlig kontakt med en fast lærer, for eksempel to til tre ganger per semester. Det andre forslaget var at hver student hadde jevnlig individuelle samtaler med «sin» lærer gjennom studiet. Alle studentene vi intervjuet, vurderte både individuelle - og gruppesamtaler som meget viktige for studiesituasjonen deres. De individuelle samtaler ble likevel vurdert som viktigst. Disse svarene samsvarer igjen med undersøkelsen som vi tidligere har referert til fra førskolelærerutdanningen. Studentene ønsker seg blant annet tettere oppfølging.

Dataene våre viser at vi har godt motiverte studenter. Det stemmer også med at 85 % svarer at de «aldri» eller «sjelden» har vurdert å slutte på studiet, mens 12 % svarer «noen ganger».

For å få mer informasjon om hva høyskolen kan gjøre for å hjelpe studentene til å fullføre stilte vi følgende spørsmål: «Hvilke av disse tiltakene vil kunne hjelpe deg til å fullføre studiet?»

Figur 22

Vi hadde 11 alternativer og tilslutt en kategori «annet». På dette spørsmålet var det mulig å svare flere alternativer. 71 studenter ønsket tettere oppfølging av lærerne og 51 svarte at de ønsket individuelle samtaler med lærerne gjennom studiet. Vi har gjennom årenes løp fått større klasser som innebærer at vi har mindre kontakt med hver enkelt student enn vi hadde for noen år tilbake. Hvorvidt det er mulig å tilfredsstille studentene i høyere grad på dette området er både et økonomisk og et administrativt spørsmål.

Resultater fra undersøkelsen tyder på at det er liten risiko for frafall i følgegruppen, men i den grad det nevnes, er det to grunner som fremkommer: økonomi og det å ikke klare eksamen.

Sammenligner vi med tidligere undersøkelser om samme tema, viser resultatene at studentene i vår følgegruppe bruker noe mer tid på arbeidet med studiene, og de har også høyere grad av tilstedeværelse ved undervisningen enn det tidligere undersøkelser viser.

Vi opplever at mange av studentene har et reflektert forhold til egen arbeidsinnsats og effektivitet. De aller fleste sier at både arbeidsinnsatsen og effektiviteten kunne vært bedre, men de er stort sett fornøyd. Det er imidlertid to tema som er overrepresentert i den informasjonen vi har fått fra våre studenter når vi drøfter arbeidsinnsats og effektivitet, nemlig «press» og «struktur». Begge disse begrepene er i stor grad nevnt i sammenheng med eksamen og eksamensforberedelser.

For høgskolen blir det derfor viktig å tenke gjennom hva den bør gjøre for å hjelpe studentene gjennom studiet og derved forhindre at de slutter. Med utgangspunkt i undersøkelsen vår vil vi sette søkelys på to hovedområder:

1. **Tettere kontakt mellom den enkelte student og lærerne.** Et virkemiddel for å oppnå dette kan være at man i større grad opererer mer med klasser (20–30 studenter) som enhet i stedet for hele kull (flere klasser). Da vil det bli lettere for lærerne å fange opp de studentene som strever med studiet og kanskje er i ferd med å slutte. Generelt bør nok faglærerne bruke mer ressurser på å få en tettere relasjon til hver enkelt student. Helt konkret foreslår vi derfor at to uker i høstsemesteret og to uker i vårsemesteret er undervisningsfri og avsettes til individuelle og/eller gruppeveiledninger med studentene. Både i gruppene og de individuelle samtaleene bør det fokuseres på hvordan studentene opplever sin livssituasjon som student hvor også de eksterne årsakene til studieavbrudd som er fremkommet i undersøkelsen fokuseres. Det bør sannsynligvis utarbeides støttemateriell med spørsmålsguider for å hjelpe både gruppene og lærerne i de individuelle samtaleene med å strukturere samtalen og dermed sikre at de mest aktuelle temaene blir berørt. Disse ukene bør være timeplanlagt med et visst mellomrom. På denne måten tror vi at studentene våre i større grad vil føle seg sett og inkludert i et fellesskap.
2. **Hjelp til å strukturere lesingen.** Studieteknikk bør være et tema tidlig i studiet, men kan gjerne gjentas senere i studiet. Det er grunn til å tro at studentene trenger å lære ulike teknikker i de ulike fag og forskjellige studieår. Videre kan vi bruke kollokviegrupper/ studiegrupper noe mer bevisst i forhold til å arbeide med fagstoff. Studentene kan legge fram fagstoff for hverandre, diskutere og reflektere sammen i studiegrupper. Dette kan være obligatoriske arbeidskrav som kan gjennomføres uten lærer tilstede. Videre bør faglærerne avsette mer tid til å bearbeide det fagstoffet det blir forelest i, noe som bør skje i samarbeid med faglærer. Gjennom innføring og skolering i en slik arbeidsform i begynnelsen av studiet er det grunn til å anta at det vil være noe studentene kan ha nytte av gjennom hele utdanningsforløpet. Dette er også tema som gjerne kan repeteres og gis som faglig påfyll ved starten av hvert semester.

Videre forskningsområder

Vi ser for oss flere aktuelle områder for videre forskning innenfor dette feltet. Det at studenter avbryter en høyere utdanning har ganske vidtrekkende konsekvenser for flere berørte parter. Først og fremst blir den enkelte student berørt i og med at dette kan ha så vel personlige som familiære og økonomiske konsekvenser. For det andre kan dette få økonomiske konsekvenser for den enkelte høyskole/universitet. I tillegg har det en samfunnsmessig betydning, gjennom at ressursbruken i form av både tid og penger ikke gir det ønskede resultat for verken student eller utdanningsinstitusjon og heller ikke den tiltenkte kompetansetilførsel til samfunnet.

På den bakgrunn bør det være av interesse å forske videre i denne emnekretsen. Det er flere ulike aspekter det bør arbeides videre med. Det er behov for å verifisere eller avkrefte funn og mulige teser om årsakssammenheng gjennom videre forskning med et større utvalg med mindre fare for pre-bias ved seleksjon av deltakerne. I vår sammenheng hadde disse som tidligere nevnt selv meldt interesse for å delta.

I tillegg ser vi behov for å se problemet med utfall fra studier i en større sammenheng. For å kunne si noe mer om årsakssammenheng ser vi det som ønskelig å utvide perspektivet til å omfatte et større system enn bare studenten og dennes tilværelse ved utdanningsinstitusjonen. Det er etter vår mening relevant å undersøke sammenheng med blant annet hjemmeforhold, demografiske faktorer, utvikling i relasjonsmønstre, erfaringer og resultater fra tidligere utdanning, eventuelle endringer i sosiale og trivselsmessige forhold etter påbegynt høyere utdanning og flere andre faktorer. Ved å gå inn i dette kan man få utvidet kunnskap om hvorvidt frafall ved studiet kan koples til slike mer eksterne faktorer sett i forhold til utdanningsinstitusjonen. Behovet for å se problemstillingen i lys av et større system understrekes av at vår undersøkelse i liten grad peker på årsaksfaktorer som har med selve høyskolen å gjøre.

Ved å utvide systemets grenser ser vi også at det kunne være av interesse å ha med studenter fra flere læresteder for å kartlegge eventuelle forskjeller mellom disse. Dersom det finnes signifikante forskjeller vil det være av interesse å undersøke om disse forskjellene kan koples til identifiserbare faktorer som skiller de ulike institusjonene fra hverandre, eller om årsakene finnes utenfor institusjonene.

Totalt sett er problemet med at studenter avbryter utdanning av et slikt omfang at det bør være av interesse, primært for utdanningsinstitusjonene men også for myndighetene, å forsøke å gå lenger inn i de bakenforliggende mekanismer som styrer dette. Behovet for videre arbeid

understøttes også av at det er grunn til å anta at det å avbryte et studium etter at man har lagt ned betydelig innsats og ressurser i det, kan oppleves som en relativt stor personlig belastning for den enkelte student.

Litteratur

- Bratterud, Å., Børresen, M. B., Holthe, V. G., Lillemyr, O. F. & Tangen, D. (2003): *Er det så viktig da? Motivasjon, involvering og mening blant lærerstudenter. Hovedrapport.* Dronning Mauds Minne, Høgskole for førskolelærerutdanning, Trondheim.
- Deci, E. L. og R. M. Ryan (1985): *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior*, Plenum Press, New York/London
- Deci, E. L. og R. M. Ryan (1991): A Motivational Approach to Self: Integration in Personality
In R. Dienstbier (red.) *Nebraska Symposium on Motivation: Perspectives on Motivation* vol 38 pp. 237–288. University of Nebraska Press, Lincoln.
- Dæhlen, M. (2001): *Usiker, dedikerte, engasjerte og distanserte. Om forventninger og motivasjon blant de nye studentene ved profesjonsstudiene, Høgskolen i Oslo.* HiO-rapport 2001 nr. 12. Høgskolen i Oslo, Senter for profesjonsstudier.
- Hovdehaugen, E., Nicoline Frølich & Per Olaf Aamodt (2006): *Finnes det en «universalmedisin» mot frafall? En analyse av universitetenes holdning til og tiltak mot frafall blant studenter.* Rapport 9/2008. NIFU STEP
- Hovdehaugen, E. & Per Olaf Aamodt (2006): *Studiefrafall og studiestabilitet.* Evaluering av kvalitetsreformen. Delrapport 3. Norsk Forskningsråd, Rokkansenteret og NIFU STEP.
- Kvalbein, I. A. (1999): *Lærerutdanningskultur og kunnskapsutvikling.* HiO-rapport 1999 nr. 15. Høgskolen i Oslo.
- NOKUT (2006): *Evaluering av allmennlærerutdanningen i Norge 2006. Rapport fra en eksternt komite.*
- Steen-Olsen, T. (2000): *Den moderne studenten. En teoretisk og empirisk analyse av mestring, trygghet og tilhørighet i et motivasjons-, modernitets- og kulturperspektiv.* NTNU, Trondheim.

Vedlegg

Vedlegg 1. Intervjuguide

Bakgrunnsinformasjon

- (Kjønn)
- Alder
- Siviltstand/boform
- Barn (antall/alder, hatt barn i barnehage?)
- Andre familiære forpliktelser
- Lønnet arbeid/ulønnet omsorgsarbeid i hjemmet
- Fritid: Hva gjør du utenom skolen?
- Har du selv gått i barnehage?
- Har du selv arbeidet i barnehage eller i grunnskolen?
- Har (hadde) dine foreldre høyere utdanning (høgskole/universitet)?
- Har du studert på høgskole og/eller universitet tidligere?

Utdannings- og yrkesvalg

- Hvorfor valgte du denne utdanningen?
- Hvor sikker er du på at du har valgt rett studium?
- Hvor sikker er du på at du har valgt rett yrke?
- Hva slags yrke tar du sikte på etter avsluttet utdanning?

Interesser, evner og anlegg

- Hvilke interesser har du?
- Var noen av disse interessene årsak til at du valgte denne utdanningen?
- Hvor godt føler du at du har evner og anlegg til å arbeide med barn/unge?
- Er du tatt opp på bakgrunn av realkompetanse?

Arbeidsinnsats og aktivitet på studiestedet

- Hvor mange timer bruker du på studier pr. uke?
- Hvor ofte møter du på forelesninger?
- Er arbeidsinnsatsen ulik på ulike fag?
- Når/hvis du ikke møter opp, hva er grunnen?
- Hvor arbeider du med studiene? På skolen/hjemme?
- Arbeider du alene/sammen med andre?
- Hvilke aktiviteter er du med i på høgskolen? Lag, foreninger, sosiale, fagforening osv.

Vurdering av egen arbeidsinnsats og aktivitet

- Hvordan vil du beskrive arbeidsinnsatsen din i studiet?
- Hvor effektivt arbeider du?
- Hvor fornøyd er du med egen arbeidsinnsats?
- Er det forhold i samfunnet som påvirker arbeidsinnsatsen din? Status, arbeidsmarked osv.?

Fornøydhet med studiet

- Hvor fornøyd er du med undervisningen?
- Hvor fornøyd er du med forelesningene/klasstimene?
- Hvor fornøyd er du med veiledningen?
- Hvor fornøyd er du med lærerne?
- Hvor fornøyd er du med arbeidet i studiegruppene?
- Hvor fornøyd er du med fysiske forhold ved høghskolen (rom, klima, hjelpemidler osv.)
- Hvor fornøyd er du med administrative forhold? (informasjon, studieadministrasjon, resepsjon, kommunikasjon)
- I hvilken grad opplever du arbeidsoppgavene i studiet som meningsfylte?

Trivsel på studiestedet

- Hvor godt trives du på høghskolen?
- Hva betyr trivsel for deg? Begrepet trivsel
- Hva trives du best med i studiesammenheng?

Selvoppfatning

- Beskriv deg selv som student. (Prøv å stille spørsmål som gjør at de kan plasseres i kategoriene usikre, dedikerte, engasjerte eller distanserte).
- Hvordan opplever du deg selv faglig? Sterk – svak?
- Faglig versus personlig selvoppfatning

Mestring

- Hva mestrer du best i studiet? (Kompetansekartlegging)
 - Faglig/sosial
 - Teori/praksis
 - Forelesning/egenlesing
 - Egenarbeid/gruppearbeid
- De fleste har «ups and downs» i studietiden. Hva gjør du for «å holde ut»?

Motivasjon

- Hva motiverer deg for å jobbe med studiene? (undervisning, lærere, medstudenter, faglig interesse osv.)
- Hvordan vil du beskrive motivasjonen din for studiet/yrket? Motivert av et indre driv, det å kunne arbeide med barn, lønn, arbeidsforhold osv.

Resultat

- I den grad du har fått tilbakemelding på arbeidsinnsats, arbeidsoppgaver og eksamen: Hvor fornøyd er du med resultatene av studiene?
- Er det god sammenheng mellom dine ytelser og resultat som student?
- Er det grei sammenheng mellom dine ønsker/planer og resultat som student?

Hindringer og motstand

- I hvilken grad påvirker ulike forhold studiene?
 - Barn, familie, familiære forpliktelser
 - Fritid, venner, sosiale forpliktelser
 - Økonomiske og materielle forhold (studiefinansiering osv.)
 - Samfunnsmessige forhold (status, lønn osv.)
 - Studiemessige forhold (studiets utforming, kvalitet osv)
 - Annet?
- Hvordan vil du beskrive dine nærmestes holdning til at du studerer? Tenker her både på familie og venner. Hvordan påvirker dette studiene?
- Er det personlige forhold inne i deg selv som er påvirker studiene? Tenker her på indre forhold som indre motivasjon, selvfølelse osv.
- Hva hindrer deg i å jobbe mer med studiene? (Ytre forhold: familie, venner, økonomiske, materielle, samfunnsmessige. Indre forhold: personlige)

Fare for frafall

- Har du noen gang tenkt at du skal slutte på studiet?
- I så fall av hvilke årsaker tenkte du på å slutte?
- Hva var det som gjorde at du ikke sluttet likevel?
- Hvor sikker er du på at du kommer til å fullføre studiet?
- Hva kan høyskolen gjøre for å hjelpe deg i studiesituasjonen?

Dalende undervisningsdeltakelse

Vi ser ofte at deltakelsen på undervisningen er dalene: Omtrent alle deltar på undervisningen i begynnelsen av semesteret, mens det blir færre og færre studenter som møter opp på undervisningen utover i semesteret.

- Hva kan dette komme av, tror du?
- Mulige årsaker: Dårlig undervisningskvalitet, «late studenter», «opptatte studenter» (lønnet arbeid, aktiv fritid, familieforpliktelser osv.).
- Hva skal til for at den dalende deltakelsen skal snues?

- Er også din egen undervisningsdeltakelse dalene?
- Hvis ja: Hvorfor? Hva skal til for at din dalende deltakelse skal snues?
- Hvis nei: Hvorfor? Hva gjør at du har en jevn undervisningsdeltakelse?
- NB! Trekk koblinger tilbake til hva studenten fortalte om sin egen deltakelse i undervisningen under «Arbeidsinnsats og aktivitet på studiestedet» ovenfor!

De følgende spørsmålene ble kun stilt til studenter som allerede hadde falt fra eller offisielt sluttet

Frafall

Hva var hovedårsaken til at du avsluttet studiet?

Barn, familie, familiære forpliktelser

- barn
- ekteskap
- samliv
- samlivsbrudd
- familiekonflikter
- omsorgsarbeid
- sykdom
- dødsfall
- flytting (innenlands/utenlandsopphold)
- familieøkonomi
- negative holdninger fra familien

Fritid, venner, sosiale forpliktelser

- ønsket en friperiode
- ønsket mer tid til venner
- ønsket å engasjere meg i andre ting
- negative holdninger fra venner

Økonomiske og materielle forhold

- økonomi
- studiefinansiering
- fikk tilbud om jobb
- boligforhold
- redusert levestandard
- arbeidsmarked
- utdanningsmarked

Samfunnsmessige forhold

- status
- anseelse
- lønn
- prestasjonskultur
- fritidskultur

Studiemessige forhold

- faglige forhold
- sosiale forhold
- fysiske forhold
- lærerkvalitet
- studiets utforming
- studiets kvalitet
- hvilken grad og hvordan det settes krav til studentene
- ønsket ikke lenger å studere i Hamar
- fikk en annen studieplass (eventuelt hvor og hvilken)
- for stort ansvar for egen læring
- likte ikke lærernes måte å formidle stoff på
- for lite tilgang på tilbakemeldinger fra fagfolk
- for lite studieveiledning om studiet eller om framtida
- for lite sosial kontakt med studenter/fagfolk
- ønsket heller å gjøre noe praktisk

Personlige forhold

- indre forhold
- indre motivasjon
- selvfølelse/selvtillit
- selvoppfatning (personlig/profesjonell)
- interesser (personlige/faglige)
- evner og anlegg
- mestring
- motivasjon

Annet

- Andre årsaker til at du avsluttet studiet??

Forhindring av frafall

- Hva kunne høgskolen gjort for å hjelpe deg til å fortsette med studiet?
- Er det noe du kunne ha gjort annerledes slik at du kunne ha fortsatt?

Vedlegg 2. Spørreskjemaet

0275381837

--	--	--

BAKGRUNNSOPPLYSNINGER

1. Type utdanning og studieoppstart

- 1 Førskolelærerutdanning, 2. klasse NB! Oppstart høsten 2007!
- 2 Allmennlærerutdanning, 2. klasse NB! Oppstart høsten 2007!
- 3 Førskolelærerutdanning, 1. klasse NB! Oppstart høsten 2008!
- 4 Allmennlærerutdanning, 1. klasse NB! Oppstart høsten 2008!
- 5 BA/årsstudium i Globalisering og utvikling, 1. klasse NB! Oppstart høsten 2008!
- 6 BA i landbruksteknikk, 1. klasse NB! Oppstart høsten 2008!

2. Fødselsår 19 3. Kjønn Mann Kvinne

4. Her er noen enkle spørsmål som du bare skal svare ja eller nei på. Sett kun ett kryss på hver linje. Her er noen enkle spørsmål som du bare skal svare ja eller nei på. **Sett kun ett kryss på hver linje**

1. Er du for tiden gift/samboende (dvs. bor sammen med ektefelle/kjæreste)? Ja Nei
2. Har du barn? Ja Nei
3. Har du barn som fortsatt bor hjemme sammen med deg? Ja Nei
4. Har du eller har du hatt barn i barnehage? Ja Nei
5. Har du eller har du hatt barn i grunnskolen? Ja Nei
6. Har du selv gått i barnehage? Ja Nei
7. Har du selv arbeidet i barnehage? Ja Nei
8. Har du selv arbeidet i grunnskolen? Ja Nei
9. Har (hadde) din far høyere utdanning (høgskole/universitet)? Ja Nei
10. Har (hadde) din mor høyere utdanning (høgskole/universitet)? Ja Nei
11. Har du studert på høgskole og/eller universitet tidligere? Ja Nei
12. Er du tatt opp på dette studiet bakgrunn av realkompetanse? Ja Nei

5. Hvor mange timer per uke bruker du på lønnet arbeid? Ta utgangspunkt i en vanlig, gjennomsnittlig uke.

Antall timer per uke: Kryss av her hvis du ikke har slikt arbeid

6. Hvor mange timer per uke bruker du på ulønnet omsorgsarbeid i hjemmet (omsorg for eldre/syke foreldre eller andre slektninger osv., **men ikke medregnet omsorg for eventuelle egne barn**)? Ta utgangspunkt i en vanlig, gjennomsnittlig uke

Antall timer per uke: Kryss av her hvis du ikke har slikt arbeid

--	--	--

UTDANNINGS- OG YRKESVALG

7. Hvor sikker er du på at du har valgt rett utdanning?

- 1 Svært usikker 2 Usikker 3 Både og 4 Sikker 5 Svært sikker

8. Hvor ofte hender det at du angrer på dine valg av utdanning?

- 1 Aldri 2 Sjelden 3 Noen ganger 4 Ofte 5 Svært ofte

9. Har du bestemt deg for hvilket yrke du tar sikte på etter avsluttet utdanning?

- 1 ja 2 Nei 3 Vet ikke

10. Hvis du har valgt et yrke, hvor sikker er du på at du har valgt rett yrke?

- 1 Svært usikker 2 Usikker 3 Både og 4 Sikker 5 Svært sikker

11. Tar du sikte på å jobbe i barnehagen eller skolen etter at du er ferdig med dette studiet? **Sett kun ett kryss!** Tenker du på flere alternativ krysser du av for det som er mest sannsynlig.

1. Tar sikte på å jobbe i barnehagen. 2. Tar sikte på å jobbe i skolen.

3. Tar sikte på annen type jobb.
Skriv hvilken her:

4. Videre studier.
Skriv hvilket her:

--

--

ARBEIDSINNSATS OG AKTIVITET PÅ STUDIET

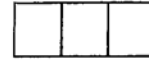
12. Hvor mange timer per uke bruker du på ulike studieaktiviteter? Ta utgangspunkt i en vanlig, gjennomsnittlig uke. Skriv inn antall timer per uke.

1. Undervisning (**timeplanlagt**) (forelesninger, klasses timer, seminar, gruppearbeid osv.)

2. Annet studiearbeid (**ikke timeplanlagt**) (for eksempel gruppearbeid og studiearbeid sammen med andre studenter, selvstendig studiearbeid på Høgskolen, hjemme, eller andres steder, samt uformelle faglige samtaler, diskusjoner osv.)

13. Hvor ofte møter du på timeplanlagt undervisning (forelesninger, klasses timer, seminar, gruppearbeid osv.)?

- 1 Aldri 2 Sjelden 3 Noen ganger 4 Ofte 5 Alltid

14. Hva kan årsaken(e) være til at du ikke møter opp på timeplanlagt undervisning? **Flere enn ett kryss er mulig.**

- 1 Undervisningen er ikke interessant
- 2 Undervisningen er ikke relevant
- 3 Lærer(e) er ikke dyktige
- 4 Lærer(e) er ikke inspirerende
- 5 Dårlig eller manglende studiemiljø
- 6 Studere uten å gå noe særlig på undervisning
- 7 Bor langt fra Høgskolen og har liten mulighet til å møte på undervisning
- 8 Jeg har lønnet arbeid
- 9 Jeg tar meg av familien min (barn, eldre/syke foreldre osv.)
- 10 Jeg har en aktiv fritid
- 11 Jeg har ikke innarbeidet meg studierutiner
- 12 Annet (skriv inn her):

15. Arbeider du med studiet mest alene eller mest sammen med andre?

- 1 Arbeider mest alene
- 2 Arbeider mest sammen med andre

16. Arbeider du med studiet mest på skolen eller mest hjemme?

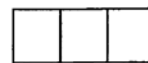
- 1 Arbeider mest på skolen
- 2 Arbeider mest hjemme

17. Har du ulik arbeidsinnsats på ulike fag/moduler?

- 1 Ja, jeg har større arbeidsinnsats på noen fag/moduler enn andre
- 2 Nei, jeg har omtrent lik arbeidsinnsats på alle fag/moduler

18. Hvilket av utsagnene nedenfor beskriver best hvordan du prioriterer studiene?

- 1 Jeg arbeider med studiene bare så mye som jeg må.
- 2 Jeg arbeider mye med studiene, men uten at det går ut over andre sider av livet mitt
- 3 Studiene må komme i første rekke.

19. Hvordan er arbeidsinnsatsen din i forhold til dine medstudenter?

- 1 Jeg arbeider mer med studiene enn de fleste medstudenter.
- 2 Jeg arbeider omtrent like mye med studiene som de fleste av mine medstudenter
- 3 Jeg arbeider mindre med studiene enn de fleste av mine medstudenter

20. Hvor effektivt arbeider du med studiene?

- 1 Svært ineffektiv 2 Ineffektiv 3 Både og 4 Effektiv 5 Svært effektiv
-

21. Hvor fornøyd er du totalt sett med egen arbeidsinnsats på studiet?

- 1 Svært misfornøyd 2 Misfornøyd 3 Både og 4 Fornøyd 5 Svært fornøyd
-

22. Hvilke organiserte aktiviteter (lag, foreninger, osv.) er du med i for tiden, både på og utenfor Høgskolen?

1. Studentsosiale og/eller studentpolitiske aktiviteter på Høgskolen Ja Nei
2. Andre aktiviteter utenfor Høgskolen (idrett, fysisk aktivitet, kultur, religion, livssyn, politikk, ideologiske aktiviteter osv.) Ja Nei

23. Hvor fornøyd er du med de tilbakemeldingene du har fått på studentarbeid på studiet?

- 1 Svært misfornøyd 2 Misfornøyd 3 Både og 4 Fornøyd 5 Svært fornøyd
-

24. Hvis du har hatt eksamen på studiet, hvor fornøyd er du med resultat(ene) på eksamen(e)?

- 1 Svært misfornøyd 2 Misfornøyd 3 Både og 4 Fornøyd 5 Svært fornøyd
-

25. Er det sammenheng mellom din arbeidsinnsats og de tilbakemeldinger/resultat du har fått på dine studentarbeider/eksamener på dette studiet?

- 1 Står stort sett i stil med den arbeidsinnsatsen jeg har nedlagt.
- 2 Står stort sett ikke i stil med den arbeidsinnsatsen jeg har nedlagt.
- 3 De tilbakemeldinger/resultat jeg har fått varierer sterkt.

--	--	--

26. Har du fått de tilbakemeldinger/resultat som du har forventet?

- 1 Ja, de tilbakemeldinger/resultat jeg har fått har vært omtrent forventet.
- 2 Nei, de tilbakemeldinger/resultat jeg har fått har ikke vært som forventet.
- 3 De tilbakemeldinger/resultat jeg har fått varierer sterkt.

TRIVSEL OG FORNØYDHET MED STUDIET

27. I hvor stor grad opplever du arbeidsoppgavene på studiet som meningsfylte?

- 1 Svært liten grad 2 Liten grad 3 Både og 4 Stor grad 5 Svært stor grad
-

28. I hvor stor grad trives du på studiet?

- 1 Svært liten grad 2 Liten grad 3 Både og 4 Stor grad 5 Svært stor grad
-

29. Hvor fornøyd du er med studiet? **Sett kun ett kryss på hver linje.**

1. Undervisningen fra lærerne på studiet (timeplanlagte forelesninger, klasses timer, seminar, gruppearbeid osv.)

- 1 Svært misfornøyd 2 Misfornøyd 3 Både og 4 Fornøyd 5 Svært fornøyd
-

2. Veiledning og hjelp fra lærerne på studiet

- 1 Svært misfornøyd 2 Misfornøyd 3 Både og 4 Fornøyd 5 Svært fornøyd
-

3. Veiledning og hjelp fra øvingslærerne i praksis (dersom du har hatt praksis)

- 1 Svært misfornøyd 2 Misfornøyd 3 Både og 4 Fornøyd 5 Svært fornøyd
-

4. Fysiske forhold (rom, klima, hjelpemidler osv.)

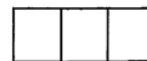
- 1 Svært misfornøyd 2 Misfornøyd 3 Både og 4 Fornøyd 5 Svært fornøyd
-

5. Administrative forhold (studieadministrasjon, resepsjon, informasjon, kommunikasjon osv.)

- 1 Svært misfornøyd 2 Misfornøyd 3 Både og 4 Fornøyd 5 Svært fornøyd
-

6. Studiet sett under ett

- 1 Svært misfornøyd 2 Misfornøyd 3 Både og 4 Fornøyd 5 Svært fornøyd
-

SELVOPPFATNING, MESTRING OG MOTIVASJON

30. Hvor fornøyd er du med egen livssituasjon?

1 Svært misfornøyd	2 Misfornøyd	3 Både og	4 Fornøyd	5 Svært fornøyd
☐	☐	☐	☐	☐

31. Hvordan oppfatter du deg selv faglig?

1 Svært faglig svak	2 Faglig svak	3 Middels	4 Faglig sterk	5 Svært faglig sterk
☐	☐	☐	☐	☐

32. Hvor godt synes du at du mestrer studiet? Sett kun ett kryss på hver linje.

1. Det faglige sidene av studiet

1 Meget dårlig	2 Dårlig	3 Både og	4 Godt	5 Svært godt
☐	☐	☐	☐	☐

2. De sosiale sidene ved studentlivet

1 Meget dårlig	2 Dårlig	3 Både og	4 Godt	5 Svært godt
☐	☐	☐	☐	☐

3. Selvstendig arbeid med studiet

1 Meget dårlig	2 Dårlig	3 Både og	4 Godt	5 Svært godt
☐	☐	☐	☐	☐

4. Samarbeid med andre studenter

1 Meget dårlig	2 Dårlig	3 Både og	4 Godt	5 Svært godt
☐	☐	☐	☐	☐

5. Teoretiske sider ved studiet

1 Meget dårlig	2 Dårlig	3 Både og	4 Godt	5 Svært godt
☐	☐	☐	☐	☐

6. Praksis (dersom du har hatt praksis)

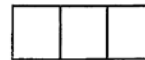
1 Meget dårlig	2 Dårlig	3 Både og	4 Godt	5 Svært godt
☐	☐	☐	☐	☐

7. Studiet sett under ett

1 Meget dårlig	2 Dårlig	3 Både og	4 Godt	5 Svært godt
☐	☐	☐	☐	☐

33. Hvor motivert er du for studiet?

1 Svært umotivert	2 Umotivert	3 Både og	4 Motivert	5 Svært motivert
☐	☐	☐	☐	☐

34. Hva motiverer deg til å jobbe med studiene? **Sett kun ett kryss på hver linje.**

1. Undervisningen

1 Svært uviktig 2 Uviktig 3 Både og 4 Viktig 5 Svært viktig

2. Lærerne

1 Svært uviktig 2 Uviktig 3 Både og 4 Viktig 5 Svært viktig

3. Medstudenter

1 Svært uviktig 2 Uviktig 3 Både og 4 Viktig 5 Svært viktig

4. Familie

1 Svært uviktig 2 Uviktig 3 Både og 4 Viktig 5 Svært viktig

5. Venner

1 Svært uviktig 2 Uviktig 3 Både og 4 Viktig 5 Svært viktig

6. Faglige interesser

1 Svært uviktig 2 Uviktig 3 Både og 4 Viktig 5 Svært viktig

7. Faglige evner

1 Svært uviktig 2 Uviktig 3 Både og 4 Viktig 5 Svært viktig

8. Fremtidig jobb

1 Svært uviktig 2 Uviktig 3 Både og 4 Viktig 5 Svært viktig

9. Fremtidig karriere

1 Svært uviktig 2 Uviktig 3 Både og 4 Viktig 5 Svært viktig

10. Situasjonen på arbeidsmarkedet

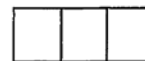
1 Svært uviktig 2 Uviktig 3 Både og 4 Viktig 5 Svært viktig

11. Livet mitt i nær fremtid

1 Svært uviktig 2 Uviktig 3 Både og 4 Viktig 5 Svært viktig

35. Hvor motivert er du for å begynne i jobb etter endt utdanning?

1 Svært umotivert 2 Umotivert 3 Både og 4 Motivert 5 Svært motivert

HINDRINGER OG MOTSTAND I STUDIET

36. Er det noe som hindrer deg i å jobbe med studiene så mye som du skulle ønske?

- 1 ja 2 Nei 3 Vet ikke

37. Hva kan årsaken(e) være til at du ikke jobber med studiene så mye som du skulle ønske? **Flere enn ett kryss er mulig.**

- 1 Barn, familie, familiære forpliktelser osv.
 2 Fritid, venner, sosiale forpliktelser osv.
 3 Økonomiske og materielle forhold (privatøkonomi, studiefinansiering osv.)
 4 Personlige indre forhold (motivasjon, selvfølelse osv.)
 5 Studiemessige forhold (studiets utforming, kvalitet osv.).
 6 Annet (skriv inn her)

38. Føler du at du møter motstand i studiet?

- 1 ja 2 Nei 3 Vet ikke

39. Hvis du føler at du møter motstand i studiet, hva er årsaken(e) til dette? **Flere enn ett kryss er mulig.**

- 1 Undervisningen
 2 Lærere
 3 Medstudenter
 4 Studie miljøet
 5 Studieadministrasjonen
 6 Forhold utenfor Høgskolen
 7 Annet

Skriv inn her

FARE FOR FRAFALL FRA STUDIET

40. Tenker du på å slutte på studiet?

- 1 Aldri 2 Sjelden 3 Noen Ganger 4 Ofte 5 Svært ofte

--	--	--

41. Hvis du tenker på å slutte på studiet, hva er årsaken(e) til dette? **Flere enn ett kryss er mulig.**

- 1 Barn, familie, familiære forpliktelser osv.
- 2 Fritid, venner, sosiale forpliktelser osv.
- 3 Økonomiske og materielle forhold (privatøkonomi, studiefinansiering osv.)
- 4 Personlige indre forhold (motivasjon, selvfølelse osv.)
- 5 Studiemessige forhold (studiets utforming, kvalitet osv.).
- 6 Annet (skriv inn her):

--

42. Er det noe Høgskolen kan gjøre for å hjelpe deg i studiesituasjonen slik at du fullfører studiet?

- 1 ja 2 Nei 3 Vet ikke

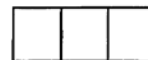
43. Hvilke av disse tiltakene vil kunne hjelpe deg til å fullføre studiet? **Flere enn ett kryss er mulig.**

- 1 Samtale med lærer i gruppe gjennom studiet
- 2 Samtale med lærer individuelt gjennom studiet
- 3 Mer obligatorisk oppmøte på undervisning
- 4 Flere obligatoriske oppgaver, øvinger osv.
- 5 Flere skriftlige arbeider
- 6 Flere praktiske arbeider
- 7 Mer teoretisk undervisning
- 8 Mer praktisk undervisning
- 9 Mer praksis (i barnehager, skoler, bedrifter osv. avhengig av studium)
- 10 Bedre gruppeprosesser (på seminar, i basisgrupper, i kollokviégrupper osv.)
- 11 Tettere oppfølging fra lærerne gjennom studiet
- 12 Annet (skriv inn her):

--

44. Hvor sikker er du på at du kommer til å fullføre studiet?

- 1 Svært usikker 2 Usikker 3 Både og 4 Sikker 5 Svært sikker
-

SYNSPUNKT PÅ FREMTIDIG YRKE

45. Hvordan ser du på ditt framtidige yrke? **Sett kun ett kryss på hver linje**

1. Hvis jeg kunne fått et helt annet yrke som er like godt betalt ville jeg antagelig tatt det yrket i stedet

1 Helt uenig 2 Uenig 3 Både og 4 Enig 5 Helt enig

.....

2. Jeg vil absolutt ha en yrkeskarriere innenfor dette yrket

1 Helt uenig 2 Uenig 3 Både og 4 Enig 5 Helt enig

.....

3. Hvis jeg skulle ha valgt helt på nytt, ville jeg nok ikke ha valgt dette yrket

1 Helt uenig 2 Uenig 3 Både og 4 Enig 5 Helt enig

.....

4. Hvis jeg hadde alle de pengene jeg trengte uten at jeg måtte arbeide, ville jeg sannsynligvis likevel ha valgt dette yrket

1 Helt uenig 2 Uenig 3 Både og 4 Enig 5 Helt enig

.....

46. Hvordan vil du arbeide i ditt framtidige yrke? **Sett kun ett kryss på hver linje.**

1. Jeg vil arbeide slik at jeg personlig kan gå god for at den faglige standarden blir fulgt

1 Helt uenig 2 Uenig 3 Både og 4 Enig 5 Helt enig

.....

2. Jeg vil arbeide slik at jeg setter ut i livet det jeg har lært gjennom min egen utdanning

1 Helt uenig 2 Uenig 3 Både og 4 Enig 5 Helt enig

.....

3. Jeg vil rette meg etter hva samfunnet forventer av meg i mitt yrke, selv om det som forventes av meg strider mot det jeg egentlig mener er riktig

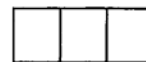
1 Helt uenig 2 Uenig 3 Både og 4 Enig 5 Helt enig

.....

4. Jeg vil rette meg etter hva ledelsen på arbeidsplassen min bestemmer, selv om jeg kan være uenig i det

1 Helt uenig 2 Uenig 3 Både og 4 Enig 5 Helt enig

.....

SYNSPUNKT PÅ ARBEID OG UTDANNING

47. Nedenfor er det listet opp noen påstander om arbeid og utdanning. Kryss av for hvor enig du er i påstandene. **Sett kun ett kryss på hver linje.**

1. En jobb er bare en måte å tjene penger på, ikke noe mer
 1 Helt uenig 2 Uenig 3 Både og 4 Enig 5 Helt enig
2. Jeg ville likt å ha en jobb, selv om jeg ikke trengte pengene
 1 Helt uenig 2 Uenig 3 Både og 4 Enig 5 Helt enig
3. Arbeidet er en av de viktigste aktivitetene for et menneske
 1 Helt uenig 2 Uenig 3 Både og 4 Enig 5 Helt enig
4. Utdanning er bare en måte å skaffe seg en bedre jobb på, ikke noe mer
 1 Helt uenig 2 Uenig 3 Både og 4 Enig 5 Helt enig
5. Jeg ville likt å lære mer, selv om jeg ikke trengte det til noe bestemt
 1 Helt uenig 2 Uenig 3 Både og 4 Enig 5 Helt enig
6. Det å tilegne seg kunnskap er en av de viktigste aktivitetene for et menneske
 1 Helt uenig 2 Uenig 3 Både og 4 Enig 5 Helt enig

Takk for hjelpen !

Høgskolen i **Hedmark**